

Innst. 211 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 65 L (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av direktiv 2008/48/EF om kredittavtaler for forbrukere mv.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen foreslås det lovendringer for å gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/48/EF om kredittavtaler for forbrukere og om oppheving av rådsdirektiv 87/102/EØF (heretter omtalt som forbrukerkredittdirektivet) i norsk rett. Videre foreslås det at kredittkjøpsloven og finansavtaleloven kapittel 3 samordnes, ved at kredittkjøpsloven oppheves og virkeområdet for finansavtaleloven utvides slik at denne loven gis virkning også for kredittavtaler som i dag reguleres av kredittkjøpsloven. Det foreslås også enkelte endringer i finansavtaleloven og andre lover som ikke har sammenheng med gjennomføringen av forbrukerkredittdirektivet.

Etter gjeldende rett suppleres finansavtaleloven og kredittkjøpsloven av forskrifter. Departementet tar sikte på å fastsette supplerende forskrifter til finansavtaleloven når lovendringene er vedtatt.

1.2 Gjeldende rett, forbrukerkredittdirektivet og valg av lovteknisk løsning

Etter gjeldende rett reguleres kredittavtaler hovedsakelig av to forskjellige lover. Den sentrale loven på området er finansavtaleloven. Denne loven gjelder for låneavtaler og lignende kreditt, men ikke kreditt som omfattes av kredittkjøpsloven. Kredittkjøpsloven gjelder blant annet for kreditt i forbindelse med kjøp av løsøre. Både kredittkjøpsloven og fi-

nansavtaleloven regulerer kreditt både til forbrukere og næringsdrivende. Reglene er i stor grad fravikelige i næringsforhold, og ufravikelige i forbrukerforhold. Både finansavtaleloven og kredittkjøpsloven suppleres av forskrifter.

Forbrukerkredittdirektivet regulerer kredittavtaler med forbrukere. En nærmere fremstilling av direktivets innhold fremgår av de enkelte punktene i proposisjonen som omhandler gjennomføringen av direktivets bestemmelser i norsk rett. Ved en korrigering ble gjennomføringsfristen satt til 11. juni 2010.

Direktivet inneholder i utgangspunktet ikke noen avgrensning mot den type kredittavtaler som i dag faller inn under den norske kredittkjøpsloven. Direktivets regler må dermed, dersom ikke annet er fastsatt, gjennomføres med virkning for kredittavtaler som i dag faller inn under både kredittkjøpsloven og finansavtaleloven. Dersom man opprettholder kredittkjøpsloven som en egen lov ved siden av finansavtaleloven, vil det kunne medføre unødig dobbeltbehandling av beslektede spørsmål. Hensynet til et enkelt og oversiktlig regelverk tilsier at forbrukerkredittdirektivets bestemmelser bør gjennomføres i ett og samme regelverk.

Departementet viser til at forslaget om en samordning av reglene for kredittavtaler i kredittkjøpsloven og finansavtaleloven mv. har fått bred støtte i høringen, og foreslår at forslaget følges opp. Dette vil gi et enklere regelverk.

Forbrukerkredittdirektivet er et såkalt fullharmoniseringsdirektiv. Dette innebærer at det innenfor direktivets fullharmoniserende område ikke kan opprettholdes eller fastsettes nasjonale regler som strider mot direktivet. Det er derfor et sentralt spørsmål hva som er virkeområdet for direktivet. Spørsmålet blir hva som skal anses som kredittavtaler etter direktivet, og videre hvilke aspekter ved slike kredittavtaler som blir regulert av direktivet. Departementet vurde-

rer fullharmoniseringen rekkevidde nærmere i tilknytning til drøftelsen av de enkelte materielle spørsmål i proposisjonen.

1.3 Gjennomføring av direktivets regler om virkeområde og definisjoner

1.3.1 Saklig virkeområde – hvilke kredittavtaler som omfattes

Kredittkjøpsloven gjelder for kjøp av løsøre på kreditt (kredittkjøp), kontokredittavtaler, leie av løsøre i noen tilfeller og ytelse av forbrukertjenester på kreditt. Når ikke noe annet er bestemt i loven, gjelder den både forbrukerkredittkjøp og andre kredittkjøp. I begge disse tilfellene er loven begrenset til kjøp av «løsøre» på kreditt. Dette innebærer at det ikke vil være tale om et kredittkjøp eller forbrukerkredittkjøp i tilfeller der det ytes kreditt til erverv av fast eiendom.

Virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 3 er knyttet opp til «Låneavtaler mv.», og gjelder for «avtaler om lån» fra nærmere bestemte långivere. Videre gjelder finansavtaleloven kapittel 3 tilsvarende for «lignende kreditter». Uttrykket er ment å fange opp kredittordninger som det er mindre naturlig å omtale som lån, men som har likhetstrekk med lån.

Departementet foreslår i hovedsak å følge opp utvalgets forslag til angivelse av det saklige virkeområdet for reglene som skal gjennomføre forbrukerkredittdirektivet i norsk rett. Departementet har imidlertid foretatt enkelte språklige og lovtekniske justeringer sammenlignet med utvalgets lovforslag.

Dette innebærer at departementet går inn for at finansavtaleloven kapittel 3 skal gjelde for «kredittavtaler», og at dette uttrykket defineres som «en avtale der en kredittgiver gir en kredittkunde kreditt i form av betalingsutsettelse, lån, kassakreditt eller annen tilsvarende form for kreditt». Departementet foreslår at også næringsdrivende kredittkunder skal omfattes av loven i likhet med gjeldende rett. Videre går departementet inn for en noe videre angivelse av hvem som kan anses som kredittgiver, enn det utvalget har foreslått.

Departementet er enig med utvalget i at begrepene betalingsutsettelse, lån og rammekreditt (kassakreditt) er vidtfavnende, og at disse begrepene må sies å omfatte alle de kredittsituasjoner som etter gjeldende rett faller inn under virkeområdet til enten kredittkjøpsloven eller finansavtaleloven kapittel 3. Formuleringen «annen tilsvarende form for kreditt» er først og fremst påkrevd av hensyn til gjennomføringen av direktivet, men vil også gjøre bestemmelsen utviklingsdyktig ved at nye former for kreditt vil kunne falle innenfor virkeområdet for lovreguleringen etter hvert som de utvikles.

Departementet har i likhet med utvalget funnet det nødvendig å presisere at unntaket for avtaler om

leiefinansiering omfatter de tilfellene hvor det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier. Leiekjøp, som etter gjeldende rett faller innenfor kredittkjøpslovens virkeområde, vil etter departementets syn falle innenfor den foreslåtte reguleringen i finansavtaleloven kapittel 3. Ved leiekjøp vil det, i motsetning til en avtale om leiefinansiering, være meningen at mottakeren skal bli eier av tingen.

Departementet anser det videre som hensiktsmessig å avgrense virkeområdet mot kredittavtaler der kreditten gis rente- og kostnadsfritt, og kredittavtaler som innebærer en rente- og kostnadsfri henstand med betalingen av en eksisterende forpliktelse. Når det ikke er knyttet kostnader for kredittkunden til den kreditten som ytes, foreligger det etter departementets syn mindre behov for å underlegge denne typen kredittformer reguleringen i finansavtaleloven kapittel 3.

Departementet legger videre til grunn at bruk av et faktureringskort eller kredittkort innebærer at det ytes kreditt, og at slike produkter dermed i utgangspunktet vil være omfattet av den foreslåtte reguleringen i finansavtaleloven kapittel 3. For begge typer kort vil man imidlertid i prinsippet kunne falle utenfor reguleringen dersom kreditten må anses å være rente- og omkostningsfri. Etter departementets syn vil det imidlertid sjelden ligge slik an at faktureringskort eller kredittkort vil anses å være rente- og omkostningsfrie. Dette kriteriet må ut fra forbrukerhensyn tolkes strengt.

Finansavtaleloven skiller ikke mellom realkreditt og andre former for kreditt. Kredittavtaler som er sikret med pant i fast eiendom, og kredittavtaler som finansierer erverv av fast eiendom, faller etter gjeldende rett inn under virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 3. Når direktivet gir medlemsstatene valgfrihet i dette spørsmålet, finner departementet det ikke hensiktsmessig å bryte med det etablerte norske systemet. Etter departementets syn vil det være en fordel både for kredittgivere og kredittkunder at det i størst mulig grad gjelder samme regler for kreditt uavhengig av hva kredittavtalen nærmere gjelder.

1.3.2 Rettighetssubjekter

Kredittkjøpslovens og finansavtalelovens skille mellom kunder som er forbrukere, og andre kunder, typisk næringsdrivende, er begrunnet i at det for forbrukere gjelder et større beskyttelsesbehov. Dette har resultert i regler med stor grad av ufravikelighet.

Departementet går inn for å følge opp utvalgets forslag om å la finansavtaleloven kapittel 3 komme til anvendelse på «kredittkunde», og da slik at formuleringen «fysisk eller juridisk person» innebærer at både kredittkunder som er forbrukere, og kredittkunder som er næringsdrivende, vil omfattes av reguleringen som gjennomfører direktivet i norsk rett.

Departementet går inn for å videreføre gjeldende lovstruktur når det gjelder graden av ufravikelighet og omfanget av reguleringen med hensyn til om kredittkunden er forbruker eller næringsdrivende. Direktivet krever uttrykkelig at medlemsstatene sikrer at forbrukere ikke kan gi avkall på de rettigheter som følger av nasjonale gjennomføringsbestemmelser.

Når det gjelder selve forbrukerbegrepet, er det et spørsmål om direktivet krever at den gjeldende forbrukerdefinisjonen i kredittkjøpsloven og finansavtaleloven endres for å gjennomføre direktivets forbrukerdefinisjon. Departementet viser til at spørsmålet om gjennomføring av forbrukerbegrepet i et EU-direktiv nylig ble vurdert i forbindelse med gjennomføringen av de privatrettslige bestemmelsene i betalingstjenestedirektivet i norsk rett. Betalingstjenestedirektivet og forbrukerkredittdirektivet inneholder en identisk forbrukerdefinisjon, og begge direktivene gir fullharmoniserte bestemmelser innenfor sitt virkeområde. Departementet kan ikke se at det er slike forskjeller mellom forbrukerkredittdirektivet og betalingstjenestedirektivet som skulle tilsi en ulik vurdering av spørsmålet om innholdet i selve forbrukerdefinisjonen.

1.3.3 *Pliktsubjekter*

Etter finansavtaleloven gjelder lovens kapittel 3 for avtaler om lån hvor finansinstitusjoner eller lignende institusjoner er långiver. Som «finansinstitusjon» regnes selskap, foretak eller annen institusjon som driver finansieringsvirksomhet. Finansavtaleloven kapittel 3 gjelder også for lån der långiveren er en kommune eller en fylkeskommune. Loven suppleres her av forskrift.

Kredittkjøpsloven definerer «kredittyter» som «selgeren og enhver annen som yter kreditt, eller som fordringen på betaling av kjøpesum eller tilbakebetaling av lån overdras til». En kredittyter i kredittkjøpslovens forstand kan dermed være selgeren selv, dersom vedkommende både opptrer i egenskap av selger og kredittyter, eller det kan være enhver annen fysisk eller juridisk person som yter kreditt i forbindelse med kredittkjøp mv. som omfattes av loven.

Departementet finner, med enkelte realitetsendringer, å kunne slutte seg til utvalgets forslag til definisjon av «kredittgiver». Begrepet «kredittgiver» foreslås som en fellesbetegnelse som erstatter begrepet «långiver» i gjeldende finansavtalelov kapittel 3 med forskrifter og begrepet «kredittyter» i kredittkjøpsloven med forskrifter. Første del av definisjonen innebærer en videreføring av den angivelsen av pliktsubjekter som i dag følger av finansavtaleloven. Den andre delen av den foreslåtte definisjonen fastslår at ved kreditt til en forbruker vil «enhver som

yter kreditt som ledd i næringsvirksomhet», regnes som kredittgiver. Departementet anser som utvalget en slik presisering nødvendig av hensyn til direktivets definisjon.

I tillegg til dette foreslår departementet at det av definisjonen av kredittgiver i departementets lovforslag, sammenholdt med forslaget til endring av finansavtaleloven § 1, fremgår at de tilfeller av kredittgivning som i dag omfattes av kredittkjøpsloven, og som skjer mellom en næringsdrivende kredittgiver og en næringsdrivende kredittkunde, også omfattes av den foreslåtte reguleringen i finansavtaleloven kapittel 3.

Departementet går videre inn for å lovfeste en definisjon av «kredittformidler» som svarer til utvalgets forslag. Sammenlignet med gjeldende rett representerer denne definisjonen en nyvinning, idet verken finansavtaleloven kapittel 3 eller kredittkjøpsloven inneholder noen uttrykkelig definisjon av begrepet kredittformidler.

Departementet viser til at utvalget synes å legge til grunn at de former for mellommannsvirksomhet som faller innenfor direktivets definisjon av kredittformidler, og som utvalget foreslår å følge opp i sitt lovforslag, enten vil være finansmeglerforetak som regulert i finansavtaleloven kapittel 5 eller finansagent eller finansrådgiver i henhold til finansavtaleloven kapittel 6. Departementet forstår det videre slik at utvalget legger til grunn at også en aksessorisk kredittformidler vil kunne være finansagent etter gjeldende rett, f.eks. der en vareselger i egenskap av representant tilbyr kredittavtaler til forbrukere.

1.3.4 *Definisjonskatalog*

Finansavtaleloven kapittel 3 om låneavtaler mv. inneholder ingen bestemmelser som definerer begreper som benyttes i kapitlet. En generell definisjon av «forbruker» er imidlertid inntatt i finansavtaleloven.

Departementet foreslår i grove trekk å følge opp utvalgets forslag til gjennomføring av direktivets definisjoner i artikkel 3 i finansavtaleloven. Departementet deler utvalgets syn på at det både er nødvendig og lovteknisk ønskelig med en egen definisjonskatalog i finansavtaleloven kapittel 3. Etter departementets syn vil en slik bestemmelse både kunne lette forståelsen av reglenes virkeområde og det mer konkrete innholdet i de ulike direktivbaserte forpliktelserne. Departementet vil dessuten generelt bemerke at det i lys av at forbrukerkredittdirektivet er et fullharmoniseringsdirektiv, er hensiktsmessig at de norske gjennomføringsbestemmelsene legges nært opp til direktivets formuleringer.

Når det gjelder gjennomgang av de ulike definisjonene, vises det til proposisjonen.

1.4 Gjennomføring av direktivets regler om opplysningsplikt ved markedsføring og før avtaleinngåelse

1.4.1 *Opplysningsplikt ved markedsføring av kredittavtale*

Departementet foreslår en regel om at det ved enhver form for markedsføring av kredittavtaler skal opplyses om effektiv rente og fulle standardopplysninger i henhold til direktivet.

Etter departementets syn kan direktivet ikke tolkes slik at det åpner for nasjonal valgfrihet når det gjelder hvilke opplysninger det i tillegg til effektiv rente skal opplyses om ved markedsføring av kredittavtaler. Konsekvensen av dette vil være at bestemmelser som etter gjeldende rett fastsetter en plikt til å opplyse om andre forhold enn effektiv rente, må endres for å bringes i samsvar med direktivet. En slik tolkning vil dessuten være i samsvar med direktivets formål på dette punktet – nemlig å oppnå en høyere grad av standardisering av hvilke opplysninger som skal gis i forbindelse med markedsføring av kredittavtaler. Standardløsninger vil gjøre det enklere for kredittkunden å sammenligne ulike kreditttilbud, og dette vil igjen kunne bidra til økt konkurranse mellom de ulike tilbyderne av kreditt. Dersom det skulle være opp til den enkelte medlemsstat å fastsette hvilke opplysninger som skal angis i markedsføringen ut over opplysning om effektiv rente, vil disse hensyene bare i liten grad bli ivarettatt. Etter departementets syn er det et viktig forbrukerhensyn at forbrukerne settes i stand til – på en enkel måte – å sammenligne ulike tilbud om kreditt.

1.4.2 *Opplysningsplikt før inngåelse av kredittavtale*

Både kredittkjøpsloven og finansavtaleloven har bestemmelser som pålegger den som gir kreditt, en opplysningsplikt overfor forbrukeren før den konkrete avtalen blir inngått. Bestemmelsene om pre-kontraktuell opplysningsplikt suppleres også av bestemmelser gitt i forskrift. Kredittkjøpsloven angir at det skriftlig skal opplyses om kontantprisen, kontantinn-satsen, kredittkostnadene, kredittkjøpsprisen, betalingsplanen, effektiv rente og de avtalebestemmelser som kan føre til forandringer i den effektive renten.

Finansavtaleloven regulerer långiverens pre-kontraktuelle opplysningsplikt. Den angir hvilke opplysninger som skal gis før «avtale om nedbetalingslån, herunder annuitetslån» blir inngått. Det skal blant annet opplyses om effektiv årlig rente, nominell årlig rente, gebyrer og andre lånekostnader og låntakerens rett til førtidig tilbakebetaling mv. De opplysningene som långiveren er forpliktet til å gi før avtaleinngåelsen, skal gis skriftlig. Videre gjelder forpliktelsen bare overfor en låntaker som er forbruker.

Departementet går inn for å følge opp utvalgets forslag til lovregulering av den pre-kontraktuelle opplysningsplikten. Departementet har vurdert ulike lovtekniske løsninger, men er i likhet med utvalget kommet til at det er mest hensiktsmessig å gjennomføre direktivets artikkel 5 til 7 i en felles lovbestemmelse. Plikten til å gi forbrukeren fyllestgjørende forklaringer er imidlertid skilt ut som en egen bestemmelse i lovforslaget. I tillegg tar departementet i samsvar med utvalgets forslag sikte på å fastsette i forskrift visse supplerende bestemmelser om den pre-kontraktuelle opplysningsplikten.

I spørsmålet om tidspunktet for når opplysningene skal gis, slutter departementet seg til utvalgets forståelse av direktivets formulering «i god tid før» forbrukeren blir bundet av avtalen, og foreslår en lovbestemmelse i tråd med dette.

Departementet deler videre utvalgets syn på hvilke subjekter som skal være pålagt pre-kontraktuell opplysningsplikt. Etter direktivet er det «kreditttyter og eventuelt kredittformidler» som er forpliktet til å gi forbrukeren de aktuelle opplysningene før avtaleinngåelsen. I likhet med utvalget foreslår departementet derfor at det i bestemmelsen om pre-kontraktuell opplysningsplikt blir presisert at forpliktelsen også påhviler kredittformidlere.

Når det gjelder hvem som skal ha rett til å få opplysninger som omfattes av bestemmelsen om pre-kontraktuell opplysningsplikt, deler departementet utvalgets syn på at dette primært bør være forbeholdt kredittkunder som er forbrukere. Dette er også ordningen etter gjeldende rett. I likhet med utvalget mener departementet imidlertid at også kredittkunder som er næringsdrivende, bør ha et visst vern etter bestemmelsen, og fremmer forslag i tråd med dette.

1.5 Gjennomføring av direktivets regler om vurdering av kundens kredittverdighet. Forklarings- og frarådingsplikt

Etter finansavtaleloven og kredittkjøpsloven gjelder det en plikt for kredittgiveren til å fraråde en forbruker å ta opp kreditt. Frarådingsplikten gjelder dersom kredittgiveren må anta at økonomisk evne eller andre forhold på låntakerens side tilsier at denne alvorlig bør overveie å avstå fra å ta opp kreditten. Dersom kredittgiveren forsømmer sin frarådingsplikt, kan forbrukerens forpliktelse lempes.

Verken kredittkjøpsloven eller finansavtaleloven inneholder noen bestemmelser som uttrykkelig pålegger en kredittgiver å vurdere forbrukerens kredittverdighet.

1.5.1 *Vurdering av kundens kredittverdighet*

Departementet slutter seg, med enkelte mindre justeringer, til utvalgets forslag til gjennomføring av direktivet artikkel 8 om vurdering av forbrukerens

kredittverdighet og artikkel 9 om databaser. Forslaget har fått bred tilslutning i høringen.

Det oppstilles et krav om en «vesentlig» forhøyelse av det samlede kredittbeløpet for at kredittvurderingsplikten skal inntre i tilfeller av forhøyelse av et allerede innvilget kredittbeløp. Departementet viser til at direktivet ikke gir rom for en annen løsning på dette punktet. Direktivet benytter selv kvalifikasjonen «vesentlig» i ordlyden, og har dermed etter departementets syn tatt stilling til i hvilke tilfeller kredittvurderingsplikten skal inntre. Man kan dermed ikke oppstille en plikt til kredittvurdering utenfor disse tilfellene på områder som direktivet omfatter – noe som ville innebære en uthuling av direktivets avgrensning. Hva som nærmere ligger i vesentlighetskriteriet, vil bero på fremtidig rettspraksis fra EF-domstolen. Etter departementets syn tilsier imidlertid hensynene bak forbrukerkredittdirektivet en streng forståelse av vesentlighetskriteriet til vern for forbrukerne.

1.5.2 Forklaringsplikt

Departementet viser til at direktivet inneholder regler om forklaringsplikt som må gjennomføres i norsk rett. Forklaringsplikten tar sikte på å gi forbrukeren grunnlag for å vurdere hvilken kredittavtale som er best egnet for ham eller henne på bakgrunn av vedkommendes behov og finansielle situasjon. Departementet følger opp utvalgets realitetsforslag til en ny bestemmelse om forklaringsplikt i finansavtaleloven.

Når det gjelder det nærmere innholdet i forklaringsplikten, slutter departementet seg til utvalgets syn om at

«det nærmere innhold av forklaringsplikten i noen grad må fastlegges konkret ut fra kredittavtalens innhold og kompleksitet, forbrukerens evne til å vurdere mottatte opplysninger og hvor stor betydning kredittavtalen kan antas å få for forbrukerens økonomiske situasjon».

Utvalget legger til grunn at forklaringsplikten også skal gjelde for kredittformidlere. Departementet er enig i dette.

1.5.3 Sanksjoner ved brudd på kredittvurderingsplikten og forklaringsplikten

Departementet tilrår ikke at det lovfestes særskilte sanksjonsregler ved overtredelse av kredittvurderingsplikten og forklaringsplikten. Dette betyr imidlertid ikke at man etter norsk rett ikke har anledning til å sanksjonere pliktbrudd i slike tilfeller. Departementet mener det er klart at alminnelige avtalerettslige regler om ugyldighet og avtaler revisjon, herunder avtaleloven § 36, imøtekommer behovet for sanksjon ved kredittgivers overtredelse av disse pliktene. Departementet peker videre på at det, i forhold til kre-

dittverdighet, i tillegg er lovfestet lempingsregler knyttet til frarådingsplikten, som allerede i seg selv i det vesentlige dekker behovet for lemping i disse tilfellene. En ytterligere lovfesting av samme type regler på enkeltområder vil bidra til å undergrave systemet med og kunnskapen om generelle lempingsregler, og departementet går ikke inn for dette.

1.5.4 Videreføring av de gjeldende bestemmelsene om frarådingsplikt mv.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om å videreføre de gjeldende bestemmelsene om frarådingsplikt i en ny, samlet bestemmelse i finansavtaleloven som dekker frarådingsplikten etter de gjeldende bestemmelsene i finansavtaleloven og kredittkjøpsloven.

Utvalget foreslår imidlertid en justering av formkravene i bestemmelsen om frarådingsplikt med sikte på å gjøre den enda mer effektiv. Utvalget foreslår at bestemmelsen om frarådingsplikt endres slik at frarådingen skal gis både skriftlig og så vidt mulig også muntlig, og at forbrukeren i tilfeller hvor det inngås kredittavtale på tross av frarådingen, ved signatur skal bekrefte at han er kjent med at kredittgiveren skriftlig og muntlig har frarådet vedkommende å oppta kreditten. Sammenlignet med gjeldende rett er det nye at frarådingen også skal skje muntlig, og at forbrukeren skal bekrefte frarådingen skriftlig. Departementet er enig med utvalget i at en kombinasjon av skriftlig og muntlig fraråding, samt bekreftelse av frarådingen, er egnet til å tydeliggjøre for forbrukeren at kredittopptaket skjer på egen risiko. Utvalgets forslag er begrenset til å omfatte tilfeller hvor fraråding gis før inngåelse av en kredittavtale. Departementet er enig i dette, og slutter seg til utvalgets synspunkter om at muntlig fraråding er mindre egnet i tilfeller hvor frarådingsplikten inntre etter at kredittavtalen er inngått.

Forbrukerrådet har i høringen tatt til orde for å innføre en tilsvarende bestemmelse om muntlig fraråding og bekreftelse av frarådingen i kausjonstilfellene. Departementet slutter seg til dette forslaget og viser til at det allerede etter gjeldende rett gjelder en frarådingsplikt også i kausjonsforhold. Når frarådingsplikten i kredittforholdet justeres slik at frarådingen om mulig også skal gis muntlig mv., er det etter departementets syn naturlig å foreta en tilsvarende justering av bestemmelsen om frarådingsplikt i kausjonsforhold.

1.6 Gjennomføring av direktivets regler om kredittavtalens form og innhold

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 10 inneholder bestemmelser om krav til kredittavtalens form og innhold. I norsk rett finner man tilsvarende bestemmelser i kredittkjøpsloven når det gjelder kredittkjøp

og kontokreditt, og for låneavtaler i finansavtaleloven og i forskrift.

Departementet slutter seg til forslaget fra et samlet utvalg om å videreføre et system hvor bestemmelsen om avtalens form og innhold i utgangspunktet gjelder generelt både for forbrukere og andre kredittkunder. Videre slutter departementet seg til utvalgets forslag om at visse krav til opplysninger i avtalen bare skal gjelde i forbrukerforhold, og at det skal gjelde særlige krav til avtalens innhold dersom det er tale om en avtale om kassakreditt eller annen rammekreditt. Når det gjelder avtalens form, er departementet enig med utvalget i at det er naturlig å forstå kravet om at avtalen skal «settes opp på papir eller annet varig medium» i direktivet, som et krav til at avtalen skal være skriftlig. Et krav om at kredittavtalen skal være skriftlig, følger også av gjeldende norsk rett, og departementet er enig med utvalget i at dette kravet bør videreføres. Et samlet utvalg har videre foreslått at det inntas et krav til signatur av avtalen. Departementet slutter seg til dette, og presiserer i likhet med utvalget at kravet til signatur kan oppfylles både ved tradisjonell signatur og e-signatur.

Departementet er kommet til at forslaget fra deler av utvalget om at kravene til skriftlighet og signatur skal være vilkår for kontraktsbinding, bør følges opp. Slike avtaler kan få store økonomiske konsekvenser for forbrukeren.

1.7 Gjennomføring av direktivets regler om opplysningsplikt under kredittforholdet, særlig om endring av og varsel om endring av kredittvilkår

Direktivet har i artikkel 12 og i artikkel 10 regler om opplysningsplikt under kredittforholdet. Departementet slutter seg til utvalgets forslag, som tar sikte på å gjennomføre disse bestemmelsene i norsk rett.

Direktivet artikkel 11 og 12 gjelder spørsmålet om en kredittgivers plikt til å varsle forbrukeren før iverksettelse av renteendring og endring av andre kredittkostnader. Det er uenighet i utvalget når det gjelder forslaget om varslingsfristen for renteendringer mv. til kundens skade.

Departementet legger til grunn at direktivet ikke er til hinder for å ha nasjonale regler om bestemte varslingsfrister for renteendringer i samsvar med ordningen etter den gjeldende finansavtaleloven. Det er dermed ikke behov for, og etter departementets syn heller ikke ønskelig, å begrense virkeområdet for varslingsfristen til kredittavtaler som faller utenfor direktivets virkeområde. Departementet slutter seg etter dette til forslaget fra deler av utvalgets medlemmer om å videreføre dagens varslingsfrist på seks uker i finansavtaleloven for alle kredittavtaler som omfattes av loven.

1.8 Gjennomføring av direktivets regler om oppsigelse av tidsubegrenset kredittavtale

Direktivet artikkel 13 omhandler enkelte forhold knyttet til tidsubegrensede kredittavtaler. Artikkelen gjelder forbrukerens og kredittgiverens rett til å si opp en slik avtale.

Direktivet gir ingen nærmere definisjon av begrepet «tidsubegrenset kredittavtale». Departementet legger til grunn at bestemmelsen får anvendelse på kredittavtaler som gir kredittkunden rett til å disponere kreditten så lenge han eller hun ønsker det. Det kan for eksempel være avtaler om rammekreditt eller tilsvarende avtaler. Utenfor faller andre typer avtaler hvor det er fastsatt et tidspunkt for tilbakebetalingen, enten i avdrag eller et tidspunkt for hel innfrielse av kreditten. Videre er departementet enig med utvalget i at kreditt som forfaller til innfrielse ved påkrav, ikke omfattes av begrepet.

Når det gjelder gjennomføringen av artikkel 13 i norsk rett, kan departementet ikke se at andre bestemmelser i norsk rett er tilstrekkelige for å oppfylle direktivets særskilte bestemmelse om oppsigelse av tidsubegrensede kredittavtaler. Departementet går derfor inn for å følge opp utvalgets forslag om en ny bestemmelse i finansavtaleloven.

1.9 Gjennomføring av direktivets regler om angrerett

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 14 inneholder regler om forbrukerens rett til å gå fra kredittavtalen uten å oppgi noen grunn for dette. Direktivet omtaler denne retten som en angrerett. Etter artikkel 14 har forbrukeren en frist på 14 kalenderdager til å benytte seg av angreretten.

I norsk rett inneholder verken finansavtaleloven eller kredittkjøpsloven regler om en slik rett til å gå fra avtalen. Derimot inneholder angrerettloven bestemmelser om angrerett ved avtaler om finansielle tjenester. Bestemmelsene kommer til anvendelse ved fjernsalg eller ved salg utenfor fast utsalgssted.

Når det gjelder gjennomføringen av direktivet artikkel 14 i norsk rett, har departementet i likhet med utvalget kommet til at bestemmelsen om angrerett bør tas inn i finansavtaleloven. Etter departementets syn hører den generelle reguleringen av angrerett ved kredittavtaler naturlig sammen med finansavtalelovens øvrige bestemmelser om kredittavtaler.

Departementet går inn for å videreføre ordningen med at det ikke skal være angrerett på fastrentekreditt. Når angreretten nå utvides til å gjelde ikke bare i fjernsalgstilfellene, men også i situasjoner med en mer tradisjonell avtaleinngåelse, tilsier dette etter departementets syn i enda større grad enn tidligere at mulige nasjonale begrensninger i angreretten opprettholdes. Departementet går likevel inn for å gjøre begrenset unntak fra angreretten for fastrentetilfelle-

ne. Unntaket vil etter lovforslaget gjelde for fastrentekreditt over 700 000 kroner. Departementet ser det ikke naturlig å la unntaket omfatte mer enn fastrentekreditt da det er slike situasjoner som synes mest praktiske i forbrukerforhold.

1.10 Gjennomføring av direktivets regler om førtidig tilbakebetaling

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 16 inneholder regler om forbrukerens rett til førtidig tilbakebetaling av kreditt. I norsk rett inneholder kredittkjøpsloven og finansavtaleloven samt tilhørende forskrifter regler om førtidig tilbakebetaling.

Departementet foreslår, i likhet med utvalget, en videreføring av finansavtaleloven § 53. Denne bestemmelsen må antas å oppfylle de krav som følger av direktivet artikkel 16 nr. 1. Etter forslaget skal kredittkunden ha rett til å betale tilbake førtidig, og han eller hun skal som utgangspunkt kun betale kredittkostnader for den utnyttede kredittid, regnet frem til og med betalingsdagen. For kredittsituasjoner som i dag faller inn under kredittkjøpsloven, vil dette medføre en viss endring ved at den utnyttede kredittiden i enkelte tilfeller etter gjeldende rett blir regnet frem til første ordinære forfallsdag etter betaling.

Når det gjelder gjennomføringen av artikkel 16 nr. 2, så krever bestemmelsen at det i nasjonal rettgis regler om kredittgiverens tapskompensasjon ved førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt. Artikkel 16 nr. 2 setter tak for hvor høy denne kompensasjonen kan være. Nasjonale myndigheter står imidlertid fritt til å bestemme at kredittgiveren unntaksvis kan kreve en høyere kompensasjon dersom det bevises at tapet overstiger beløpet fastsatt i medhold av artikkel 16 nr. 2. I likhet med utvalget går departementet inn for at den nasjonale valgfriheten utnyttes, og at dette gjøres ved å videreføre hovedtrekkene i den aktuelle bestemmelsen i finansavtaleloven.

Videre foreslår departementet at vilkårene i finansavtaleloven videreføres, slik at kredittgiverens rett til kompensasjon ved førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt er betinget av at dette følger av avtalen, samt at en forbruker må ha blitt gjort kjent med kredittgiverens rettigheter før avtalen ble inngått. Departementet legger til grunn at slike betingelser for kredittgiverens rett til kompensasjon er forenlig med direktivet, samt at en slik kompensasjon i praksis gjennomgående vil være avtalefestet.

Departementet er videre enig med utvalget i at det er hensiktsmessig å utnytte den mulighet som følger av direktivet til å gjøre begrensning i kredittgiverens rett til tapskompensasjon. Ved at finansavtaleloven kapittel 3 utvides til å omfatte kredittsituasjoner som i dag reguleres av kredittkjøpsloven, vil disse tilfellene omfattes av finansavtalelovens bestemmelse om tapsdekning ved førtidig tilbakebetaling av fast-

rentekreditt. Departementet anser det som ønskelig at forbrukeren i enkelte tilfeller fortsatt skal kunne slippe å betale kostnader for mer enn den benyttede kredittid, typisk hvor man står overfor forbruksgjeld.

Spørsmålet som da reiser seg, er hvordan unntaket nærmere bør utformes. Utvalget har valgt å knytte beløpstærskelen til det samlede kredittbeløpet i stedet for beløpet som tilbakebetales førtidig. Etter lovforslaget er kredittgiverens rett til kompensasjon betinget av at kredittbeløpet overstiger 50 000 kroner.

Departementet er kommet til at utvalgets forslag bør følges opp. Det er ikke nødvendig å gjøre unntaket mer vidtrekkende enn hensynet til forbrukerne tilsier. Ved å gjøre unntak for kreditttilfeller som ikke overstiger et kredittbeløp på kr 50 000, vil man i all hovedsak fange opp tilfeller som i dag hører inn under kredittkjøpslovens virkeområde.

Endelig går departementet inn for å gjennomføre artikkel 16 nr. 5 i forslaget til bestemmelse om førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt. Etter denne bestemmelsen skal kredittgiverens kompensasjon ikke overstige rentebeløpet som forbrukeren skulle ha betalt i løpet av tidsrommet mellom den førtidige tilbakebetalingen og det avtalte forfallstidspunktet.

1.11 Gjennomføring av direktivets regler om kjøperens innsigelser mot annen kredittgiver enn selgeren

En forbruker kan ha ulike krav og innsigelser mot selgeren eller tjenesteyteren på grunnlag av en inngått kjøps- eller tjenesteavtale. Det kan for eksempel være at leveringen er mangelfull. Forbrukeren vil da kunne gjøre gjeldende misligholdsbeføyelser som prisavslag, erstatning og heving. Spørsmålet er i hvilken grad forbrukeren kan fremsette krav og innsigelser som han eller hun måtte ha mot selgeren eller tjenesteyteren, overfor kredittgiveren.

Direktivets artikkel 15 nr. 2 regulerer forbrukerens krav og innsigelser mot annen kredittgiver enn selgeren i de tilfeller der forbrukeren har inngått en såkalt «avtale om tilknyttet kreditt». Dersom visse betingelser er til stede, har forbrukeren etter denne bestemmelsen rett til å fremme de samme krav og innsigelser som han eller hun måtte ha overfor selgeren, også overfor kredittgiveren. Direktivet gir nasjonale myndigheter frihet til å regulere nærmere forhold knyttet til om forbrukeren skal kunne gjøre et slikt krav gjeldende.

Departementet slutter seg til utvalgets flertall, samt et flertall av høringsinstansene, som går inn for at forbrukeren skal ha rett til å fremme krav og innsigelser mot kredittgiveren også i tilfeller hvor forbrukeren har betalt med kredittkort i henhold til eksterne kortsystemer. Når det gjelder terminologi, vil departementet bemerke at det her siktes til de tilfeller der det regulært er knyttet en form for kreditt til kortbru-

ken. Dette må vurderes konkret for hver enkelt avtale. Departementet går inn for å videreføre realiteten i kredittkjøpsloven uendret, som ny bestemmelse i finansavtaleloven.

Departementet konkluderer med at direktivet ikke er til hinder for å fastsette begrensninger i adgangen til å fremme krav mot kredittgiveren. Departementet foreslår, i likhet med utvalget, å videreføre gjeldende rett på dette punkt. Kredittgiverens ansvar vil fortsatt være begrenset til det beløpet han har mottatt av forbrukeren, og forbrukeren vil bare kunne gjøre gjeldende pengekrav mot kredittgiveren. I dette ligger det en avgrensning mot krav om naturalprestasjoner.

Når det gjelder spørsmålet om i hvilken grad ansvaret for kredittgiveren skal være subsidært, er departementet, i likhet med utvalget, kommet til at dette ligger innenfor den nasjonale lovgivers valgfrihet. Regelen som i dag følger av kredittkjøpsloven om at forbrukeren i første omgang må reklamere overfor sin direkte kontraktspart, synes å være både praktisk og velbegrunnet. Departementet går derfor inn for å opprettholde dagens rettstilstand også på dette punkt.

1.12 Gjennomføring av direktivets regler om overdragelse av rettigheter

Direktivet artikkel 17 nr. 1 omhandler forbrukers rett til å gjøre innsigelser og krav gjeldende overfor erververen ved overdragelse av kredittgiverens rettigheter. Artikkelen inneholder krav om at forbrukeren i utgangspunktet skal underrettes om overdragelsen av kredittavtalen.

Både kredittkjøpsloven og finansavtaleloven kommer til anvendelse både ved overdragelse og pantsetting av kredittgiverens fordring. Departementet finner det ikke tvilsomt at det er forenlig med direktivet artikkel 17 nr. 1 at bestemmelsen om overdragelse også omfatter pantsetting. Direktivet regulerer ikke pantsetting overhodet, og departementet legger derfor til grunn at det er nasjonal valgfrihet med hensyn til å regulere pantsetting på samme måte som overdragelse.

Etter gjeldende rett er forbrukers rett til å fremme krav og innsigelser overfor erververen begrenset til krav og innsigelser på grunnlag av det underliggende rettsforholdet.

Departementet kan ikke se at det vil være i strid med direktivet å begrense forbrukers rett til å gjelde innsigelser og krav som springer ut av det underliggende rettsforholdet. I kredittkjøpstilfellene vil det underliggende forholdet være både kjøpsavtalen og kredittavtalen. Departementet legger også til grunn at det er forenlig med artikkel 17 nr. 1 at motregningsretten ved andre krav reguleres av de alminnelige regler for motregning. Departementet foreslår derfor å videreføre dagens rettstilstand.

I artikkel 17 nr. 2 er det bestemt at forbrukeren skal underrettes ved overdragelse av fordringen. Tilsvarende regel er i dag inntatt i finansavtaleloven, som pålegger långiveren en varslingsplikt. Departementet mener det er hensiktsmessig å angi pliktsubjektet i varslingsbestemmelsen. Det sørges med dette for klarhet om hvem som skal sørge for varslingen. Departementet kan ikke se at dette vil være i strid med direktivet da det bare dreier seg om en nærmere presisering av direktivets bestemmelse.

1.13 Gjennomføring av direktivets regler om overtrekk

Forbrukerkredittdirektivet artikkel 18 inneholder særlige regler om kredittavtaler i form av «overtrekk», som krav til innholdet i avtalen i tilfeller av overtrekk. I tillegg pålegges kredittgiveren en plikt til å gi visse opplysninger under avtaleforholdet. Artikkel 18 nr. 2 omhandler også kredittgiverens opplysningsplikt, men da i tilfeller hvor det har funnet sted betydelig overtrekk over en periode som overstiger en måned.

Finansavtaleloven inneholder ingen særskilt regulering av kredittavtaler i form av overtrekk. Den eneste bestemmelsen som omhandler overtrekk, sier at kredittinstitusjonen ikke kan kreve overtrekksrente av kunden før kunden har fått rimelig tid til å rette på forholdet. Forutsetningen er at kunden har belastet kontoen i god tro.

Ut fra direktivets definisjon av overtrekk vil det bare anses som overtrekk der det foreligger en stilltende aksept av at forbrukeren belaster kontoen for mer enn det som er innestående på kontoen.

Departementet foreslår at den nærmere reguleringen av overtrekk bør skje i finansavtaleloven kapittel 3. Det sentrale er at overtrekk er en form for kreditt og bør reguleres i tråd med dette.

1.14 Gjennomføring av direktivets regler om tilsyn og sanksjoner

Direktivet artikkel 23 pålegger medlemsstatene å fastsette regler om sanksjoner mot overtredelse av de nasjonale bestemmelsene som gjennomfører direktivet. Det følger av fortalen at valg av sanksjoner i utgangspunktet er opp til medlemsstatene. Direktivets artikkel 20 inneholder regler om tilsyn og regulering av kredittgiveres virksomhet.

Både kredittkjøpsloven og finansavtaleloven inneholder regler om sanksjoner av både offentlig-retslig og privatrettslig karakter. Spørsmålet er om disse bestemmelsene oppfyller de krav som følger av artikkel 20 og 23, eller om det er nødvendig å innføre ytterligere sanksjonsbestemmelser i finansavtaleloven.

Når det gjelder privatrettslige sanksjoner, går departementet, i tråd med utvalgets forslag, inn for å vi-

dereføre gjeldende lovregulering i finansavtaleloven. Bestemmelsene vil få anvendelse også i de tilfeller som etter gjeldende rett faller inn under kredittkjøpslovens virkeområde. Videre foreslår departementet å videreføre gjeldende rett når det gjelder adgangen til lemping av kundens forpliktelser ved manglende overholdelse av kredittgiverens frarådingsplikt. Departementet kan ikke se at det er behov for ytterligere sanksjonsregler i finansavtaleloven.

Dagens kredittkjøpslov inneholder en regel om tilsyn med at bestemmelsene i loven blir overholdt. Tilsynskompetansen ligger hos Forbrukerombudet. Finansavtaleloven inneholder ingen særskilt tilsynsbestemmelse. Finanstilsynet har imidlertid, i medhold av den vide fullmaktsbestemmelsen i finansinstitusjonsloven, kompetanse til å føre tilsyn med finansinstitusjonenes virksomhet.

Uavhengig av hvilken forståelse av artikkel 20 som legges til grunn, er det etter departementets syn ikke nødvendig å ta inn en tilsynsbestemmelse i finansavtaleloven for å oppfylle forbrukerkredittdirektivet. Departementet går likevel inn for å følge opp utvalgets forslag om en egen tilsynsbestemmelse i finansavtaleloven kapittel 3. Ved at kredittkjøpsloven oppheves, er det viktig å sørge for at tilsynskompetansen etter denne loven videreføres.

For å få en effektiv gjennomføring av tilsynet bør tilsynsbestemmelsen suppleres med en bestemmelse om en lovbestemt plikt til etterforespørsel å gi informasjon til tilsynsorganet. Departementet foreslår derfor en bestemmelse om slik opplysningsplikt i tråd med utvalgets forslag.

Endelig reiser det seg et spørsmål om det bør innføres regler om pålegg og tvangsmulkt i finansavtaleloven. Utvalget er delt i synet på dette spørsmålet, mens de høringsinstansene som har kommentert spørsmålet, gir sin støtte til at det tas inn slike regler i finansavtaleloven. Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at forslaget om å innføre en bestemmelse om pålegg og tvangsmulkt i finansavtaleloven, etter mønster av finansieringsvirksomhetsloven, bør følges opp.

1.15 Gjennomføring av direktivets regler om rettsvalg

En kredittavtale kan ha tilknytning til flere land. Det kan for eksempel være at en kunde bosatt i Norge inngår en kredittavtale med en finansinstitusjon som har forretningssted i Danmark. Det oppstår da et spørsmål om rettsvalg, det vil si hvilket lands rett som skal gjelde ved tvister mellom partene.

Hvilket lands rett som skal anvendes, kan følge av nasjonale rettsvalsregler eller av internasjonale konvensjoner Norge er tilsluttet. På området for kredittavtaler inneholder ikke kredittkjøpsloven bestemmelser om rettsvalg, mens finansavtaleloven om-

handler anvendelse av norsk rett i tilfeller hvor en forbruker bosatt i Norge har inngått en avtale med en institusjon hjemmehørende i et annet land. Etter denne bestemmelsen skal norsk rett gjelde for avtalen dersom institusjonen har gitt forbrukeren tilbud eller markedsført tjenesten her i riket, og forbrukeren her har gjort det som er nødvendig for at avtalen skal kunne inngås. Videre får norsk rett anvendelse dersom institusjonen eller en representant for denne eller en megler her i riket har mottatt forbrukerens tilbud, aksept eller bestilling, eller dersom avtalen er inngått av forbrukeren etter reise til utlandet i forbindelse med erverv av fast eiendom eller løsøre gjenstand eller finansiering av ervervet, og reisen er arrangert av institusjonen, eller av selger i forståelse med institusjonen. Hensikten med bestemmelsen er å sikre at finansavtaler som reelt sett har sin nærmeste tilknytning til Norge, blir behandlet etter norske rettsregler. I tillegg har finansavtaleloven en bestemmelse som fastsetter at en bestemmelse som ikke kan fravikes til skade for en forbruker, ikke kan settes til side ved avtale om at fremmed rett skal anvendes.

Departementet slutter seg til utvalgets forståelse av direktivet artikkel 22 nr. 4. Bestemmelsen innebærer begrensninger i adgangen til å gjøre avtale om rettsvalg. Etter direktivet kan ikke en avtale om rettsvalg føre til at forbrukeren får et dårligere vern enn direktivets bestemmelser gir. For at begrensningen i avtalefriheten skal komme til anvendelse, må for det første lovgivningen til en stat utenfor EØS velges, og for det andre må kredittavtalen ha nær tilknytning til en EØS-stats territorium. Direktivet synes også å forutsette at det uten avtale ville vært retten i EØS-staten som gjaldt. Ellers ville ikke forbrukeren ved avtalen om lovvalget «fratas» det vernet som direktivet gir. Direktivet pålegger medlemsstatene å gjennomføre nødvendige tiltak for å oppfylle denne forpliktelsen.

Departementet er enig med utvalget i at finansavtaleloven § 3 ikke er tilstrekkelig for å oppfylle den forpliktelsen som påhviler medlemsstatene etter artikkel 22 nr. 4. Departementet vil foreslå en bestemmelse i samsvar med utvalgets forslag for å sørge for en klar gjennomføring av direktivet på dette punktet.

1.16 Enkelte andre spørsmål

1.16.1 Bestemmelser i kredittkjøpsloven som faller utenfor området for forbrukerkredittdirektivet

Kredittkjøpsloven med forskrifter inneholder flere bestemmelser som ligger utenfor forbrukerkredittdirektivets virkeområde. I norsk rett står man dermed i utgangspunktet fritt til å videreføre, endre eller oppheve disse bestemmelsene.

Departementet gjennomgår bestemmelser i kredittkjøpsloven som faller utenfor området til forbrukerkredittdirektivet, og vurderer om det er ønskelig

at disse bestemmelsene videreføres i realiteten eller om det bør foretas enkelte endringer. Bestemmelsene dette gjelder, er kredittkjøpsloven § 2 om ufravikelighet ved kjøp med salgspant, kredittkjøpsloven § 10 om avregning av gjeldsposter, kredittkjøpsloven § 12 om plikt til å betale før forfall, de særlige bestemmelsene om salgspant i kredittkjøpsloven §§ 14 til 19 og kredittkjøpsloven § 29 om forbrukerleie. Det vises til proposisjonen for en gjennomgang av disse bestemmelsene.

Det vises også til proposisjonen for en gjennomgang av en del endringsforslag som gjennomgås, men ikke følges opp.

1.16.2 Finansavtaleloven § 57 fjerde ledd

Utvalget ble i mandatet bedt om å vurdere om finansavtaleloven § 57 fjerde ledd bør oppheves. Bakgrunnen for at departementet ba utvalget vurdere spørsmålet, er at det i juridisk teori har vært reist spørsmål om opphevelse av bestemmelsen.

Finansavtaleloven § 57 tredje og fjerde ledd bestemmer når en kausjonist skal regnes som forbruker etter finansavtaleloven kapittel 4. Dette er bestemmelser som er særlig tilpasset kausjonstilfellene. Betydningen av å konstatere om noen er forbruker, er i kausjonskapitlet som ellers i loven at bestemmelsene ikke kan fravikes til skade for forbrukeren ved avtale.

Regelen er at en fysisk person som kausjonerer for en annens gjeld, regnes som forbruker dersom kausjonens formål for kausjonisten ikke hovedsakelig er knyttet til «kausjonistens næringsvirksomhet». Når næringsvirksomhet drives i enkeltpersonforetak eller ansvarlig selskap der deltakerne har ubegrenset personlig ansvar, vil deltakerne ikke kunne stille kausjon for enkeltpersonforetakets eller selskapets gjeld fordi de allerede er personlig ansvarlige for gjeldsforpliktelsene. Deltakeren kan imidlertid stille kausjon for andre rettssubjekter som et ledd i næringsvirksomheten, og dersom næringsvirksomheten er organisert i et selskap med delt ansvar mellom deltakerne, kan det være aktuelt for en deltaker å utvide sitt ansvar for selskapets gjeld gjennom kausjon. Slike tilfeller vil klart være omfattet av begrepet «kausjonistens næringsvirksomhet».

Dersom en fysisk person har en eierandel i et aksjeselskap eller annet selskap med begrenset ansvar og kausjonerer for selskapets gjeld, oppstår det spørsmål om kausjonisten skal identifiseres med næringsvirksomhet i selskapet ved vurderingen etter finansavtaleloven § 57 tredje ledd. Dette spørsmålet er i dag søkt løst gjennom finansavtaleloven § 57 fjerde ledd.

Departementet går inn for å følge opp utvalgets forslag om å oppheve finansavtaleloven § 57 fjerde ledd.

Hensynet til sammenheng i regelverket taler etter departementets oppfatning for at finansavtaleloven

§ 57 fjerde ledd oppheves. Departementet kan ikke se at det at virksomheten organiseres i et aksjeselskap, i seg selv kan begrunne at aksjeeierne skal stilles annerledes i spørsmålet om ufravikelig forbrukervern enn om virksomheten ble organisert i foretak med ubegrenset deltakeransvar.

Virkningen av at finansavtaleloven § 57 fjerde ledd oppheves, vil være at tilfellene som tidligere falt inn under fjerde ledd, vil måtte vurderes gjennom en tolking av begrepet «kausjonistens næringsvirksomhet» i finansavtaleloven § 57 tredje ledd bokstav a. Det vil i praksis i det enkelte tilfelle måtte tas stilling til hvor sterk tilknytning mellom kausjonisten og aksjeselskapet som skal til, før næringsvirksomheten i aksjeselskapet skal regnes som «kausjonistens næringsvirksomhet» etter bestemmelsen. Man vil dermed få en mer fleksibel regel enn det finansavtaleloven § 57 fjerde ledd i dag åpner for, med større rom for konkrete vurderinger av tilkynningsforholdet mellom kausjonisten og aksjeselskapet.

1.16.3 Krav om kontantinnsats

Kredittkjøpsloven § 7 fastsetter at Kongen kan gi forskrift om kontantinnsats ved kredittkjøp i forbrukerforhold. Med hjemmel i denne bestemmelsen er det gitt regler om kontantinnsats i forskrift. Spørsmålet er om det er ønskelig å videreføre gjeldende regler om kontantinnsats i kredittkjøpstilfellene. Forbrukerkredittdirektivet har ikke regler om kontantinnsats. Direktivet er dermed ikke til hinder for å videreføre reglene.

Departementet er kommet til at gjeldende regler om kontantinnsats bør videreføres med sikte på å gi forbrukerne beskyttelse i tilfeller hvor dette måtte være aktuelt. Departementet viser til at utvalgets mindretall og enkelte høringsinstanser peker på tilfeller hvor et krav om kontantinnsats fortsatt vil kunne ha betydning i praksis. Selv om egenkapitalen kan skaffes til veie ved kredittopptak hos andre enn selgeren, vil et ekstra ledd i kjøpsprosessen kunne bidra til at kjøperen vurderer kredittopptaket på en grundigere måte. Det er også av betydning at man her står overfor en etablert regel til beskyttelse av forbrukeren.

Departementet går derfor inn for å heve terskelen for når det kreves kontantinnsats, til tilfeller hvor varens kontantpris overstiger 20 pst. av folketrygdens grunnbeløp.

Departementet tar sikte på å videreføre kredittkjøpsforskriftens regler om kontantinnsats i en ny forskrift om kredittavtaler.

1.17 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet bemerker at økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til gjennomføringen av forbrukerkredittdirektivet ikke kan unngås.

Departementet forstår utvalget slik at det generelt ikke forventes nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige som følge av lovforslaget, og slutter seg til dette.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser for private, ser departementet først på virkningen for kredittkundene. Direktivets regler om opplysningsplikt vil bidra til å gjøre det lettere for kredittkunden å orientere seg med tanke på ulike kreditttilbud. Videre vil reglene om forklaringsplikt og kredittvurdering samt forslaget om en mer effektiv frarådningsplikt kunne bidra til at kredittkunden ikke pådrar seg gjeld i tilfeller hvor vedkommende bør avstå fra dette.

Departementet kan i hovedsak slutte seg til utvalgets vurderinger av de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget for kredittgivere. Som utvalget peker på, vil lovforslaget ha konsekvenser i form av omlegging av rutiner mv. Når det gjelder virkningen av forslaget om at det skal gis en muntlig fraråding til kunden i tillegg til en skriftlig, vil departementet peke på at frarådingen i seg selv vil bidra til å redusere antall mislighold, og dermed også redusere mulig tap for kredittgiverne. I tillegg må man se virkningen for kredittgiverne i et bredere samfunnsmessig perspektiv.

1.18 Ikrafttredelse og overgangsregler

Departementet følger opp utvalgets forslag om at loven skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Gjennomføringsfristen for direktivet er 11. juni 2010, og det tas sikte på å sette endringene i kraft innen gjennomføringsfristens utløp. Finansinstitusjonene har lenge vært kjent med at det vil komme endringer i lovreglene om kredittavtaler som følge av forbrukerkredittdirektivet, og må kunne forventes å tilpasse seg til lovendringene innen ikrafttredelsen. Departementet foreslår en hjemmel for Kongen til å gi nærmere overgangsregler. Det vises til proposisjonen for en vurdering av behovet for overgangsregler.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, lederen Per Sandberg og Tor Sigbjørn Utsogn, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Ragnhild Aarflot Kalland, viser til at endringene i finansavtaleloven

innebærer at man gjennomfører Europaparlaments- og rådsdirektivet om kredittavtaler for forbrukere og om oppheving av forbrukerkredittdirektivet. Komiteen viser til at kredittkjøpsloven og finansavtaleloven kapittel 3 samordnes, ved at kredittkjøpsloven oppheves og virkeområdet for finansavtaleloven utvides slik at denne loven gis virkning også for kredittavtaler som i dag reguleres av kredittkjøpsloven. Komiteen viser til at det foreslås enkelte endringer i finansavtaleloven og andre lover som ikke har sammenheng med gjennomføringen av forbrukerkredittdirektivet. Komiteen har merket seg at lovendringene i all hovedsak støttes av så vel finansnæringen som forbrukerorganisasjonene. Komiteen registrerer med tilfredshet at Forbrukerrådet trekker frem følgende forhold i lovforslaget som positive endringer for å styrke forbrukers stilling:

1. Innføring av muntlig frarådningsplikt til låntakere, i tillegg til videreføring av krav til skriftlig fraråding.
2. Innføring av forklaringsplikt til låntakere.
3. Muntlig frarådningsplikt til kausjonister.
4. Lovhjemling av krav til kredittvurdering av låntakere.
5. Opplysningsplikt i markedsføring av kreditt.
6. Opprettholdelse av Kredittkjøpsloven § 8.
7. Signatur som gyldighetskrav kan stoppe uheldige låneprodukter, som frir til impulshandlinger (for eksempel lån på SMS).
8. Et fornuftig nivå på kontantinnsats ved større kredittkjøp, som kan dempe kredittopptak på impuls.
9. Flere sanksjonsmuligheter for tilsynsorganene (dagbøter m.m.).
10. Videreføring av 6 ukers varslingsplikt ved rentendringer – viktig for forbrukeres mulighet til å bytte bank og for forutsigbare renteutgifter.
11. En riktig og fornuftig forbrukerdefinisjon.

Komiteen støtter i all hovedsak regjeringens forslag og merknadene gitt til det enkelte kapittel, men har enkelte bemerkninger til enkelte deler av lovforslaget.

2.1 Forklaringsplikt

Komiteen viser til kapittel 1.5.2 og har merket seg Forbrukerrådets påpekning av behovet for også å lovhjemle forklaringsplikten for kausjonister på bakgrunn av at det kan stilles spørsmål ved om kausjonistene innser konsekvensene av å stille kausjon. I tillegg har komiteen merket seg Forbrukerrådets ønske om at plikten til å foreta kredittvurdering fremgår av lovteksten, og at man således av pedagogiske årsaker lovhjemler denne.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at reglar om forklaringsplikt, opplysningsplikt og frårådingsplikt er alle av ein slik art at dei går noko over i kvarandre, men oppfyller delvis same formålet. Fleirtalet meiner at dei norske reglane samla sett gir ei dekkande regulering av kausjonsavtalene.

2.2 Sanksjoner ved brudd på kredittvurderingsplikten og forklaringsplikten

Komiteen viser til kapittel 1.5.3.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er einig med departementet i at det ikkje bør lovfestast særskilte kontraktsrettslege sanksjonsreglar ved brot på forklaringsplikta og kredittvurderingsplikta. Fleirtalet meiner at sanksjonsmulegheitene følgjer allereie av gjeldande avtalerettslege reglar. Fleirtalet viser også til at departementet i proposisjonen har gjort ei grundig vurdering av spørsmålet knytt til sanksjonar. Fleirtalet meiner at ei ytterlegare lovfesting av denne typen sanksjonsreglar på enkeltområde vil bidra til å undergrave systemet med og kunnskapen om generelle lempingsreglar. Det vil ikkje fleirtalet gå inn for. Innføring av særskilte sanksjonsreglar vil etter fleirtalet sitt syn kunne få uheldige konsekvensar ved å skape uklårleik i forhold til anna lovgeving der det ikkje er innført særskilte reglar.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre er av den oppfatning at det er viktig å kodifisere forbrukeres sanksjonsmuligheter også hva angår brudd på forklaringsplikten og kredittvurderingsplikten. Avtaleloven § 36 og alminnelig obligasjonsrett er ikke nødvendigvis godt kjent blant forbrukere. Disse medlemmer anmoder derfor regjeringen om å legge frem forslag om lovfesting av sanksjoner ved brudd på forklaringsplikten og kredittvurderingsplikten.

2.3 Ikrafttredelse og overgangsregler

Komiteen viser til kapittel 1.18.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner i samsvar med signala i proposisjonen at lovendringane bør tre i kraft innan 11. juni 2010, noko som er gjennomføringsfristen for forbrukarkredittdirektivet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre har merket seg at Finansnæringsens hovedorganisasjon under åpen høring med komiteen påpekte at finansnæringsen vil få svært

liten tid til å implementere endringene i sine standardavtaler med kundene. Det er først etter at loven er vedtatt, at departementet vil utforme forskriftene for den konkrete implementeringen. Dermed er det ikke mulig for finansinstitusjonene å forberede sine dataprogrammer- og systemer som følge av disse endringene før fra sommeren av. Høsten vil deretter gå med til kvalitets- og sikkerhetskontroller av de nye systemene. Disse medlemmer viser til at det fra næringsens side er ønskelig at det gis tid til 1. januar 2011 med gjennomføringen av endringene. Disse medlemmer viser til at forbrukerorganisasjonene ikke motsetter seg dette. Disse medlemmer har videre merket seg at Den Svenska Bankförening har opplyst at tilsvarende gjennomføring av forbrukerkredittdirektivet i Sverige ikke vil tre i kraft før 1. januar 2011. Disse medlemmer anmoder regjeringen om å sørge for at ikrafttredelse av loven ikke skjer før 1. januar 2011.

Disse medlemmer vil peke på at bankene lagrer og behandler personopplysninger av viktig og sensitiv art. For at disse ikke skal komme på avveie, er det derfor grunn til å legge særlig vekt på at bankene gis mulighet for grundig testing av de pålagte systemendringer. Departementet legger dessverre ikke opp til muligheten for slik testing før gjennomføringsfristen utløper den 11. juni 2010.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i finansavtaleloven mv.
(gjennomføring av direktiv 2008/48/EF om kredittavtaler for forbrukere mv.)

I

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 fjerde ledd skal lyde:

(4) For *kreditt* der *kredittgiveren* er en kommune eller en fylkeskommune, gjelder kapittel 3 i loven. Kapittel 4 i loven gjelder for kausjoner for slike *kreditter*.

§ 1 nytt femte ledd skal lyde:

(5) *Ved kreditt til en forbruker gjelder denne loven kapittel 3 enhver som gir kreditt som ledd i næringsvirksomhet. Ved kreditt mellom næringsdrivende som ikke omfattes av § 1 første ledd, gjelder bare §§ 52, 53 og 54 a i loven.*

Nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd.

§ 2 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i kapittel 3 kan ikke fravikes til skade for kredittkunden dersom kredittkunden er en fysisk person, og lån eller lignende kreditt er sikret ved pant i et formuesgode som tilhører kredittkunden uten at godet hovedsakelig er knyttet til kredittkundens næringsvirksomhet.

I § 3 skal overskriften lyde:

§ 3 Rettsvalg

§ 3 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Det kan ikke avtales at rettsreglene i en stat utenfor EØS skal anvendes på en kredittavtale som har nær tilknytning til EØS-statenes territorium, dersom forbrukeren ved dette får en dårligere rettsbeskyttelse enn etter loven her.

Overskriften til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3. Kredittavtaler mv.

§ 44 skal lyde:

§ 44 Virkeområde

(1) Dette kapitlet gjelder for kredittavtaler mellom en kredittgiver og en kredittkunde.

(2) Kapitlet gjelder ikke for

- a) kredittavtale der kreditten gis rente- og kostnadsfritt, og kredittavtale som innebærer en rente- og kostnadsfri henstand med betalingen av en eksisterende forpliktelse
- b) kredittavtale der kreditten gis av en arbeidsgiver til en arbeidstaker som ledd i en bibeskjeftigelse, og hvor kreditten gis rentefritt eller med en effektiv rente som er lavere enn markedsrentene, og som generelt ikke tilbys til allmennheten
- c) kredittavtale som er resultat av rettsforlik.

(3) For kredittavtale i form av kassakreditt eller annen rammekreditt der kreditten skal betales tilbake etter påkrav eller innen tre måneder, gjelder bare bestemmelsene i § 44 a, § 45, § 46 første ledd bokstav a og b og annet og tredje ledd, § 46 a annet til åttende ledd, § 46 b, § 47, § 48 første, tredje, fjerde og femte ledd, § 48 a første ledd, § 49, § 50, § 51, § 51 b tredje ledd annet punktum, § 52, § 54 a, § 54 b, § 55, § 56 og § 56 a.

(4) For kredittavtale i form av overtrekk gjelder bare bestemmelsene i § 44 a, § 48 b og § 56 a.

(5) For kredittavtale der kredittkunden utelukkende hefter med en gjenstand som på avtaletidspunktet blir deponert hos kredittgiveren, gjelder bare §§ 46 a og 47.

(6) Har en institusjon stilt garanti e.l. for lån til en forbruker, gjelder §§ 48 og 52 tilsvarende i forhold

det mellom institusjonen og forbrukeren så langt de passer.

(7) Kapitlet gjelder ikke for avtale om faktoring eller avtale om leiefinansiering der det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier. Kongen kan gi forskrift om forbrukerleie som i realiteten tjener til å sikre et avhendingsvederlag, eller som ellers i det vesentlige fyller samme økonomiske funksjon som salg av varer på kreditt, selv om det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier. I forskriften kan det gis bestemmelser om ufravikelighet etter § 2, opplysningsplikt på tilsvarende vilkår som i §§ 46 og 46 a, forskuddsleie på tilsvarende vilkår som minste kontantinnsats etter § 56 b, oppsigelsesrett for leietakeren og oppgjøret ved eventuelt eierskifte. § 47 gjelder tilsvarende ved avtaler om forbrukerleie.

Ny § 44 a skal lyde:

§ 44 a Definisjoner

I dette kapitlet menes med

- a) kredittavtale: en avtale der en kredittgiver gir en kredittkunde kreditt i form av betalingsutsettelse, lån, kassakreditt eller annen tilsvarende form for kreditt
- b) kassakreditt eller annen rammekreditt: en uttrykkelig kredittavtale der en kredittgiver stiller midler til rådighet for en kredittkunde som overstiger løpende saldo på kredittkundens løpende konto
- c) overtrekk: en stilltiende aksept av overtrekk der en kredittgiver stiller midler til rådighet for en kredittkunde som overstiger løpende saldo på kredittkundens løpende konto eller kassakreditt
- d) kredittkunde: en fysisk eller juridisk person som gis kreditt av en kredittgiver
- e) kredittgiver: en fysisk eller juridisk person som nevnt i eller i forskrift fastsatt i medhold av § 1 første, annet, fjerde, femte eller sjette ledd som gir kreditt til en kredittkunde
- f) kredittformidler: en fysisk eller juridisk person som ikke opptrer som kredittgiver, og som mot vederlag og som ledd i utøvelsen av sin næringsvirksomhet presenterer eller tilbyr kredittavtaler, bistår kredittkunder ved å utføre annet forbereende arbeid med sikte på inngåelse av kredittavtale, eller inngår kredittavtale med kredittkunder på kredittgiverens vegne
- g) effektiv rente: kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med matematisk formel som fastsettes av Kongen i forskrift
- h) kredittkostnadene: alle kostnader, herunder rente, provisjon, gebyr, avgifter og andre utgifter som kredittkunden skal betale i forbindelse med kreditten
- i) samlet kredittbeløp: summen av beløp som blir stilt til disposisjon i henhold til en kredittavtale

- j) *nominell rente: rentesats som blir anvendt på årsbasis på utnyttede kredittmuligheter*
- k) *totalbeløp: summen av samlet kredittbeløp og kredittkostnadene*
- l) *varig medium: enhver innretning som gjør det mulig for kredittkunden å lagre informasjon som er rettet personlig til kredittkunden på en måte som tillater fremtidig søking i et tidsrom tilpasset formålet med informasjonen, og som gir mulighet til uendret gjengivelse av den lagrede informasjonen*
- m) *tilknyttet kredittavtale: en kredittavtale der aktuell kreditt utelukkende tjener til å finansiere en avtale om levering av spesifikke varer eller tjenesteytelser og kredittavtalen og avtalen om levering objektivt sett utgjør en kommersiell helhet. Kommersiell helhet foreligger når leverandøren selv finansierer forbrukerens kreditt, eller, dersom finansieringen skjer gjennom tredjeperson, når kredittgiveren i forbindelse med inngåelsen eller forberedelsen av kredittavtalen gjør bruk av leverandørens tjenester, eller når den spesifikke varen eller tjenesteytelsen er uttrykkelig angitt i kredittavtalen.*

§ 45 skal lyde:

§ 45 Overdragelse

(1) Når en finansinstitusjon eller lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd eller en kommune eller fylkeskommune er kredittgiver, kan kredittgiverens fordring bare overdras til en finansinstitusjon eller til en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd bokstav a, d, e eller f, med mindre kredittkunden særskilt samtykker til at fordringen overdras til andre.

(2) Når kredittgiverens fordring overdras, gjelder bestemmelsene i dette kapitlet tilsvarende i forholdet mellom kredittkunden og den som fordringen blir overdratt til, når ikke annet er fastsatt i lov.

(3) Kredittgiveren skal underrette kredittkunden om overdragelsen, med mindre kredittgiveren, etter avtale med og på vegne av den som fordringen er overdratt til, opptre som kredittgiver overfor kredittkunden.

§ 46 skal lyde:

§ 46 Opplysningsplikt ved markedsføring av kredittavtale

(1) Enhver form for markedsføring av kredittavtaler skal inneholde opplysning om

- a) kredittkostnadene, herunder effektiv rente med angivelse av kredittbeløp og kredittprofil
- b) samlet kredittbeløp
- c) kredittavtalens løpetid
- d) kontantprisen og størrelsen på en eventuell for-

skuddsbetaling, dersom det er tale om kreditt i form av henstand med betalingen for en spesifikk vare eller tjenesteytelse

- e) totalbeløp og størrelsen på eventuelle avdragsbetalinger
- f) en eventuell forpliktelse for kredittkunden til å inngå avtale om en aksessorisk tjenesteytelse, dersom kostnadene ved den aksessoriske avtalen ikke kan beregnes på forhånd.

(2) Standardopplysningene nevnt i første ledd skal gis på en tydelig måte ved hjelp av et representativt eksempel.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om markedsføring av kreditttilbud.

Nåværende § 46 blir ny § 46 a og skal lyde:

§ 46 a Opplysningsplikt forut for inngåelse av kredittavtale

(1) I god tid før forbrukeren blir bundet av en kredittavtale, skal kredittgiveren gi forbrukeren følgende opplysninger om

- a) kredittgiverens og, dersom kredittgiveren gjør bruk av kredittformidler, kredittformidlerens navn og geografiske adresse
- b) kreditttype
- c) samlet kredittbeløp
- d) vilkårene for å utnytte kredittmuligheten
- e) kredittavtalens løpetid
- f) størrelse, antall og hyppighet av de betalinger som forbrukeren skal foreta, og hvordan betalingene i tilfelle blir fordelt til nedbetaling av forskjellige utestående saldoer med forskjellige renter
- g) totalbeløp
- h) varen eller tjenesteytelsen og dens kontantpris, såfremt det er tale om tilknyttet kredittavtale eller kreditt i form av henstand med betalingen for en spesifikk vare eller tjenesteytelse
- i) sikkerhet som kreves
- j) vilkår om at betalinger som forbrukeren foretar, ikke umiddelbart fører til tilsvarende amortisering av det samlede kredittbeløp, men tjener til å bygge opp kapital på vilkår som fastsatt i kredittavtalen eller aksessorisk avtale, og at en slik kredittavtale ikke garanterer tilbakebetaling av samlet utnyttet kredittbeløp i henhold til kredittavtalen, med mindre slik garanti har blitt stilt
- k) nominell rente, eventuell indeks eller referansesats som skal benyttes på opprinnelig avtalt nominell rente, og tidspunkter, vilkår og prosedyrer for endring av nominell rente
- l) effektiv rente, jf. § 44 a bokstav g, illustrert med et representativt eksempel som angir alle de antakelser som er lagt til grunn for beregningen av prosentsatsen
- m) kostnader forbundet med inngåelse av avtale om

forsikring vedrørende kreditten eller annen akssessorisk tjenesteytelse, såfremt inngåelse av slik avtale er et vilkår for å oppnå kreditten på annonserte vilkår

- n) kostnader forbundet med åpning av konto til registrering av både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten, såfremt åpning av slik konto er en betingelse for kreditten, samt kostnader ved anvendelse av et betalingsmiddel i forbindelse med både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten
- o) andre kostnader i forbindelse med kredittavtalen
- p) vilkårene for endring av kostnader nevnt i bokstav k til o
- q) gjeldende forsinkelsesrente og andre kostnader ved mislighold, samt eventuelle andre rettslige konsekvenser av manglende betaling
- r) hvorvidt forbrukeren har angreiret
- s) retten til førtidig tilbakebetaling og kredittgiverens eventuelle rett til kompensasjon ved førtidig tilbakebetaling, og hvordan denne kompensasjonen fastsettes i overensstemmelse med §§ 53 og 54
- t) forbrukerens rett etter § 46 b tredje ledd til omgående og vederlagsfri underretning om resultatet av søk i database som har blitt foretatt for å vurdere hans eller hennes kredittverdighet, såfremt søknad om kreditt blir avslått på grunnlag av slikt søk
- u) forbrukerens rett til, etter forespørsel og vederlagsfritt, å få utlevert kopi av utkast til kredittavtale
- v) forbrukerens frist for å akseptere kredittavtale basert på opplysninger gitt i medhold av denne bestemmelsen.

(2) I god tid før forbrukeren blir bundet av en kredittavtale som nevnt i § 44 tredje ledd, skal kredittgiveren gi forbrukeren opplysninger som nevnt i første ledd bokstav a, b, c, e, k, l, o, p, q, t og v. I tillegg skal kredittgiveren opplyse forbrukeren om vilkårene for oppsigelse av kredittavtalen. Dersom kredittgiveren til enhver tid kan fremsette krav om tilbakebetaling av hele kredittbeløpet, skal forbrukeren også opplyses om dette.

(3) Opplysningene etter første ledd skal gis på papir eller annet varig medium ved bruk av formular. Opplysningene etter annet ledd skal gis på papir eller annet varig medium og kan gis ved bruk av formular eller på en annen måte som sikrer at alle opplysningene er like fremtredende. Kredittgiveren anses å ha oppfylt opplysningsplikten etter første og annet ledd og angrerettloven § 9 a første ledd første punktum dersom opplysninger er gitt forbrukeren i samsvar med formularet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av opplysningsplikten etter bestemmelsen her, herunder

om bruk og godkjenning av formular ved oppfyllelse av opplysningsplikten.

(4) Hvis taletelefoni blir benyttet som kommunikasjonsmåte, jf. angrerettloven § 7 a fjerde ledd, skal forbrukeren gis opplysninger i samsvar med angrerettloven § 7 a fjerde ledd. Opplysninger om kredittproduktets viktigste kjennetegn og kostnader ved kredittavtalen skal likevel i det minste omfatte opplysninger som nevnt i denne paragrafens første ledd bokstav c til h og k til l. Hvis taletelefoni blir benyttet som kommunikasjonsmåte, og forbrukeren anmoder om rammekreditt med øyeblikkelig virkning, skal forbrukeren gis opplysninger som nevnt i denne bestemmelsens første ledd bokstav c, e, k, l, o og p og annet ledd tredje punktum.

(5) Hvis kredittavtalen er inngått på forbrukerens oppfordring ved bruk av fjernkommunikasjonsteknikk som ikke gjør det mulig å oppfylle forpliktelsen etter første og annet ledd, herunder tilfeller nevnt i fjerde ledd, skal kredittgiveren umiddelbart etter avtaleinngåelsen gi forbrukeren opplysninger som nevnt i første og annet ledd.

(6) Skriftlig informasjon med opplysninger som nevnt i første og annet ledd skal være tilgjengelig for enhver kredittkunde før kredittavtale inngås. Er kredittkunden forbruker, har han eller hun etter forespørsel rett til å få utlevert kopi av utkast til kredittavtale vederlagsfritt.

(7) Opplysningsplikten etter paragrafen her gjelder også for en kredittformidler når oppdraget helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt. Opplysningsplikten gjelder likevel ikke for leverandør av varer eller tjenester som opptre aksessorisk som formidler av kreditt. Dette berører ikke kredittgiverens forpliktelser etter denne paragrafen.

(8) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om bruk av bestemmelsen her for visse kredittavtaler.

Ny § 46 b skal lyde:

§ 46 b Kredittgiverens plikt til å vurdere forbrukerens kredittverdighet

(1) Før kredittavtale inngås, skal kredittgiveren vurdere forbrukerens kredittverdighet på grunnlag av fyllestgjørende opplysninger innhentet hos forbrukeren og om nødvendig fra relevant database.

(2) Dersom partene avtaler å endre det samlede kredittbeløpet etter inngåelsen av kredittavtalen, skal kredittgiveren oppdatere sin finansielle informasjon om forbrukeren og igjen vurdere forbrukerens kredittverdighet, jf. første ledd, før det skjer en vesentlig forhøyelse av det samlede kredittbeløpet.

(3) Hvis en kredittsøknad avslås på grunnlag av kredittgiverens søk i en database, skal kredittgiveren underrette forbrukeren omgående og vederlagsfritt om resultatet av søket i databasen og om databasen.

Ny § 46 c skal lyde:

§ 46 c *Kredittgiverens og kredittformidlerens plikt til å gi forbrukeren fyllestgjørende forklaringer*

(1) Før kredittavtale inngås, skal en kredittgiver eller en kredittformidler gi forbrukeren fyllestgjørende forklaring slik at han eller hun er i stand til å vurdere om den foreslåtte kredittavtalen passer til hans eller hennes behov og finansielle situasjon. Forklaringen skal omfatte opplysningene som er gitt etter § 46 a første ledd, kredittavtalens viktigste egenskaper og konsekvenser avtalen kan få for forbrukeren, blant annet ved mislighold.

(2) Forklaringsplikten etter første ledd gjelder likevel ikke for leverandør av varer eller tjenester som opptrer aksessorisk som formidler av kreditt.

§ 47 skal lyde:

§ 47 *Frarådingsplikt*

(1) Dersom kredittgiveren, før kredittavtale inngås med en forbruker eller kreditten utbetales eller salgsting overgis til forbrukeren, må anta at økonomisk evne eller andre forhold på forbrukerens side tilsier at denne alvorlig bør overveie å avstå fra å ta opp kreditten eller fra å gjennomføre kredittavtalen, skal kredittgiveren underrette forbrukeren om dette. Slik underretning skal skje skriftlig. Dersom underretningen gis før kredittavtale inngås, skal underretningen så vidt mulig også gis muntlig. Dersom forbrukeren inngår kredittavtale på tross av frarådingen, skal han ved signatur bekrefte at han er kjent med at kredittgiveren skriftlig og muntlig har frarådet ham å oppta kreditten.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for kredittformidler som opptrer på vegne av kredittgiveren.

(3) Har kredittgiveren eller kredittformidleren ikke frarådet forbrukeren å ta opp kreditten eller å gjennomføre kredittavtalen i tilfeller hvor kredittgiveren og kredittformidleren er forpliktet til det etter første eller annet ledd, kan forbrukerens forpliktelser lempes for så vidt dette finnes rimelig.

§ 48 skal lyde:

§ 48 *Kredittavtalens form og innhold*

(1) Kredittavtalen skal være skriftlig. Er kredittkunden forbruker, må avtalen være skriftlig og undertegnet av forbrukeren for å være bindende, med mindre forbrukeren ikke ønsker å påberope seg disse vilkårene. Kredittgiveren skal gi kredittkunden et eksemplar av kredittavtalen eller på annen måte gjøre avtalen tilgjengelig for kredittkunden.

(2) Kredittavtalen skal inneholde opplysninger som bestemt i § 46 a første ledd bokstav a til s. Kredittavtale med en forbruker skal i tillegg inneholde opplysninger om

- a) vilkårene for utøvelse av eventuell angrerett, herunder opplysninger om fristen for utøvelse av slik rett, forbrukerens forpliktelse til å tilbakebetale benyttet kreditt med renter i samsvar med § 51 b og det rentebeløp som påløper per dag
- b) forbrukerens rettigheter etter § 54 b og vilkårene for utøvelse av disse
- c) at forbrukeren vederlagsfritt og når som helst i kredittavtalens løpetid kan kreve å få tilsendt en nedbetalingsplan eller, dersom det er avtalt avdragsfrihet, en oversikt over tidspunkter og betingelser for betaling av renter og andre kredittkostnader, jf. § 48 a annet ledd
- d) forbrukerens rettigheter etter § 51 a og prosedyren for utøvelsen av disse
- e) eventuell klageadgang og adgang til utenrettslig tvisteløsning og vilkårene for bruk av slik adgang
- f) relevant tilsynsmyndighets navn og adresse.

(3) Kredittavtale som nevnt i § 44 tredje ledd skal inneholde opplysninger som bestemt i § 46 a første ledd bokstav a til e, k, l, o og p og annet ledd annet og tredje punktum.

(4) Et vilkår som ikke er tatt inn i kredittavtalen, er ikke bindende for kredittkunden med mindre kredittgiveren godtgjør at vilkåret er vedtatt av kredittkunden.

(5) Er det overfor en forbruker ikke på forhånd gitt opplysninger som nevnt i § 46 a første ledd bokstav p, jf. annet ledd, kan forbehold i avtalen om å endre rente, gebyrer eller andre kostnader ikke utøves til skade for forbrukeren før etter tre år, med mindre det er klart at forbrukeren før avtalen ble inngått var kjent med endringsadgangen. Dersom kredittgiveren på forhånd har oppgitt rentesats overfor en forbruker uten å angi både nominell og effektiv rente etter § 46 a første ledd bokstav k og l, jf. annet ledd, skal den oppgitte renten i inntil tre år anses som effektiv rente, med mindre det er klart at forbrukeren ikke er villig.

(6) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om krav til innholdet i kredittavtalen.

Ny § 48 a skal lyde:

§ 48 a *Opplysningsplikt under kredittforholdet*

(1) Ved avtale om kreditt i form av kassakreditt eller annen rammekreditt skal kredittgiveren med jevne mellomrom sende skriftlig kontoutskrift til kredittkunden som inneholder følgende opplysninger

- a) perioden som kontoutskriften dekker
- b) størrelsen på benyttet kreditt og datoene for bruk av kreditt
- c) forrige kontoutskrifts saldo og dato
- d) ny saldo
- e) datoene for kredittkundens betalinger og størrelsen på disse
- f) benyttet nominell rente

- g) andre kredittkostnader som har påløpt
- h) det minimumsbeløp som kredittkunden eventuelt er forpliktet til å betale.

(2) Ved andre kredittavtaler enn nevnt i første ledd kan kredittkunden vederlagsfritt og når som helst i kredittavtalens løpetid kreve å få tilsendt en nedbetalingsplan eller, dersom det er avtalt avdragsfrihet, en oversikt over tidspunkter og betingelser for betaling av renter og andre kredittkostnader.

Ny § 48 b skal lyde:

§ 48 b Overtrekk

(1) I tilfeller hvor det er en mulighet for å overtrekke en konto, skal rammeavtalen inneholde opplysninger som nevnt i § 46 a første ledd bokstav k. Kredittgiveren skal jevnlig gi disse opplysningene på papir eller annet varig medium.

(2) Dersom det skjer vesentlig overtrekk på løpende saldo i en periode som overstiger en måned, skal forbrukeren straks underrettes på papir eller annet varig medium om overtrekket, overtrekkets størrelse, nominell rente og andre omkostninger som påløper som følge av overtrekket.

§ 49 skal lyde:

§ 49 Endring av kredittvilkårene

(1) Er partene enige om å endre kredittavtalen, gjelder §§ 46 a og 48 tilsvarende så langt de passer.

(2) I kredittavtale med en forbruker kan ikke kredittgiveren forbeholde seg rett til ensidig å endre kredittvilkårene til skade for forbrukeren, med unntak av økning av rentesats, gebyrer og andre kredittkostnader. Forbeholdet skal angi betingelsene for at endring kan foretas. Endring av kredittvilkårene etter leddet her kan bare iverksettes etter varsel i samsvar med § 50 og dersom endringen er saklig begrunnet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om betingelsene for endring av kredittvilkårene til kredittkundens skade.

(3) Ved fastsetting av rentesats, gebyrer og andre kredittkostnader skal det ikke skje urimelig forskjellsbehandling mellom kredittgiverens kunder.

(4) Når ikke annet avtales, skal avtalt løpetid på annuitetslån beholdes når renten endres. Når kredittkunden er forbruker, skal kredittkunden være varslet etter § 50 før avtale om forlenget løpetid ved økning av rentesatsen kan inngås med kredittkunden.

§ 50 skal lyde:

§ 50 Varsel om endring av kredittvilkårene

(1) Kredittgiveren skal gi skriftlig varsel til kredittkunden om ensidig endring av kredittvilkårene før

endringen trer i kraft. Varslet skal opplyse om hva endringen går ut på, hva som er begrunnelsen for endringen, kundens rett til førtidig tilbakebetaling og hvilke kostnader som påløper ved dette, jf. § 53.

(2) Endres rentesatsen, gebyrer eller andre kredittkostnader, skal varslet inneholde opplysninger om nominell rente og effektiv rente. Effektiv rente skal beregnes etter forholdene når endringen settes i verk. Ved slik endring for avtale om nedbetalingslån, herunder annuitetslån, skal varslet dessuten inneholde opplysninger om hvilken betydning endringen vil få for lånets avdrags- og renteterminer (kredittprofilen) frem til siste avdrag.

(3) Når kredittkunden er forbruker, kan endring av vilkårene etter § 49 annet ledd settes i verk tidligst seks uker etter at kredittgiveren har sendt skriftlig varsel til forbrukeren som bestemt i denne paragrafens annet ledd. Kortere frist kan benyttes når endring i rentesatsen skjer som en følge av at det er inntruffet en vesentlig endring i pengemarkedsrenten, obligasjonsrenten eller det generelle nivået for institusjonenes innlån.

(4) Tredje ledd gjelder ikke for kreditt hvor rentesatsen, gebyrer eller andre kredittkostnader bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen. For slik kreditt skal kredittgiveren

- a) senest seks uker før reguleringstidspunktet gi forbrukeren skriftlig varsel med angivelse av rentesats, gebyrer og andre kostnader i samsvar med § 46 a første ledd bokstav k til o, som ville ha blitt krevd for tilsvarende kreditt regulert på varslingstidspunktet
- b) senest 14 dager før reguleringstidspunktet gi forbrukeren skriftlig tilbud med slike opplysninger som nevnt i annet ledd og med opplysning om at renter for neste rentebindingsperiode vil være i samsvar med tilbudet, med mindre forbrukeren innen en frist som er fastsatt i tilbudet, og som ikke kan være kortere enn 14 dager fra tilbudet ble sendt, har varslet kredittgiveren om førtidig tilbakebetaling.

(5) Partene kan fastsette i kredittavtalen at plikten til å varsle etter annet ledd, jf. første ledd, ikke gjelder for endringer i rentesats i tilfeller hvor endringen skjer som en følge av endring i en referansesats, den nye referansesatsen er gjort tilgjengelig for offentligheten på hensiktsmessig måte og opplysninger om den nye referansesatsen er tilgjengelig for kredittkunden hos kredittgiveren. I så fall skal skriftlige opplysninger om endringer i kredittkostnader og endringenes eventuelle betydning for avdrags- og renteterminer frem til siste avdrag bli gitt til kredittkunden med jevne mellomrom. Ved avtale om kreditt i form av rammekreditt skal opplysningene gis i kontoutskrift som nevnt i § 48 a.

§ 51 skal lyde:

§ 51 Renter ved forsinket betaling

Ved forsinket betaling kan kredittgiveren kreve forsinkelsesrenter. I den utstrekning forsinkelsesrenter ikke er særskilt regulert i kredittavtalen, gjelder lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. Når kredittkunden er forbruker, kan det ikke avtales vilkår som stiller kredittkunden dårligere enn det som følger av lov om renter ved forsinket betaling.

Ny § 51 a skal lyde:

§ 51 a Oppsigelse og sperring av tidsubegrenset kredittavtale

(1) En kredittkunde som er forbruker, kan vederlagsfritt og til enhver tid si opp en tidsubegrenset kredittavtale, med mindre partene har avtalt en oppsigelsesfrist som ikke kan overstige en måned.

(2) Kredittgiveren kan si opp en tidsubegrenset kredittavtale med en kredittkunde som er forbruker, dersom det er bestemt i avtalen. Oppsigelsen skal skje vederlagsfritt, skriftlig og med en frist på minst to måneder.

(3) Dersom det er bestemt i avtalen, kan kredittgiveren ved saklig grunn sperre kredittkundens rett til å utnytte en kredittmulighet i henhold til en tidsubegrenset kredittavtale. Kredittgiveren skal skriftlig opplyse kredittkunden om begrunnelsen for sperringen før denne får virkning eller, dersom slik forhåndsopplysning ikke er mulig, umiddelbart etter at sperringen har fått virkning.

(4) Bestemmelsene her begrenser ikke partenes rettigheter etter regler om ugyldighet og mislighold.

Ny § 51 b skal lyde:

§ 51 b Angrerett ved kredittavtaler

(1) Forbrukeren har rett til å gå fra kredittavtalen ved å gi melding til kredittgiveren innen 14 kalenderdager. Fristen løper fra den dag kredittavtalen er inngått, eller fra den dag forbrukeren mottar avtalevilkårene og opplysninger i samsvar med § 48, dersom dette er senere enn avtaletidspunktet. Dersom melding gis skriftlig, anses fristen overholdt om meldingen er avsendt innen fristens utløp.

(2) Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle kredittavtalen bort. Forbrukeren skal uten unødig opphold og senest 30 kalenderdager etter at melding nevnt i første ledd er gitt, tilbakebetale kredittbeløpet og betale nominelle renter, jf. § 48 annet ledd bokstav a, som har påløpt fra kredittmuligheten ble utnyttet til kredittbeløpet blir tilbakebetalt. Kredittgiveren kan ellers kun kreve kompensasjon for kostnader i forbindelse med kredittavtalen som kredittgiveren har betalt til offentlige myndigheter, og som kredittgiveren ikke kan kreve tilbake.

(3) Ved bruk av angreretten er forbrukeren ikke lenger bundet av avtale om aksessorisk tjenesteytelse som ytes av kredittgiveren eller tredjeperson på grunnlag av avtale med kredittgiveren. Ved bruk av angrerett ved avtale om levering av vare eller tjenesteytelse gjelder angrerettloven §§ 17, 22, 22 d og 22 f for bortfall av avtale om kreditt som helt eller delvis dekker kjøpesummen og som innvilges av selger eller tjenesteyter eller av tredjeperson etter avtale med selger eller tjenesteyter.

(4) Angreretten etter denne bestemmelsen gjelder ikke for avtaler om fastrentekreditt hvor samlet kredittbeløp overstiger 700 000 kroner.

§ 52 skal lyde:

§ 52 Førtidig forfall

(1) Kredittgiveren kan kreve at kreditten blir innfridd før forfallstiden dersom

- kredittkunden vesentlig misligholder kredittavtalen
- det blir åpnet konkurs eller gjeldsforhandling etter konkurslovens regler hos kredittkunden
- kredittkunden avgår ved døden uten at det innen rimelig frist foreligger eller etter varsel blir stilt betryggende sikkerhet for oppfyllelse
- kredittkunden har stilt pant som sikkerhet for pengekravet, og vilkårene i panteloven § 1-9 eller sjøloven § 44 er oppfylt.

(2) Dersom det ut fra kredittkundens handlemåte eller alvorlig svikt i kredittkundens betalingsevne er klart at kreditten vil bli vesentlig misligholdt, kan kredittgiveren kreve at det uten ugrunnet opphold stilles betryggende sikkerhet for kreditten eller rettidig betaling. Stilles ikke slik sikkerhet, kan kredittgiveren kreve kreditten innfridd ved påkrav. Bestemmelsen i dette leddet gjelder ikke for kreditt som allerede er betryggende sikret.

(3) Krav etter denne paragrafen skal fremsettes skriftlig og være begrunnet. En kredittkunde som er forbruker, skal i kravet gis to ukers frist til å rette på forholdet.

(4) Ved førtidig forfall etter denne paragrafen gjelder § 53 annet ledd og § 54 første ledd tilsvarende.

§ 53 skal lyde:

§ 53 Førtidig tilbakebetaling

(1) Kredittkunden har rett til å tilbakebetale kreditten helt eller delvis før avtalt forfallstid.

(2) Det skal betales kredittkostnader for den benyttede kredittid, regnet frem til og med betalingsdagen. Så langt det følger av avtalen, kan kredittgiveren i tillegg kreve gebyr, begrenset til dekning av kostnadene ved den førtidige tilbakebetalingen. Kredittgi-

veren kan ikke kreve slikt gebyr når kredittkunden er forbruker.

§ 54 skal lyde:

§ 54 Førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt

(1) Ved førtidig tilbakebetaling av kreditt hvor rentesatsen, gebyrer og andre kostnader er bundet for hele kredittavtalens løpetid, eller hvor slikt vederlag bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen, kan kredittgiveren kreve dekket tap av renter eller annet vederlag i bindingsperioden dersom kredittgiverens rettigheter følger av avtalen. Er kredittkunden forbruker, kan kredittgiveren bare kreve dekket slikt tap dersom samlet kredittbeløp overstiger 50 000 kroner, og forbrukeren har blitt gjort kjent med kredittgiverens rettigheter før avtalen ble inngått, jf. § 46 a første ledd bokstav s.

(2) Er kredittkunden forbruker, kan krav etter første ledd ikke overstige det rentebeløp som kredittkunden skulle ha betalt i tiden mellom betalingsdagen og avtalt forfallstidspunkt.

(3) Første ledd gjelder ikke når en kredittkunde som er forbruker, har varslet kredittgiveren om førtidig tilbakebetaling innen fristen angitt i tilbudet etter § 50 fjerde ledd bokstav b eller, dersom ingen frist er oppgitt, innen reguleringsdagen. Kredittkunden må i tilfelle foreta tilbakebetaling senest på reguleringsdagen eller fire uker etter dette tidspunktet. For tiden etter reguleringsdagspunktet betales markedsrente.

(4) Dersom kredittgiveren etter avtalen kan kreve dekning av tap mv. som nevnt i første ledd, skal kredittkunden i tilsvarende utstrekning godskrives rentegevinst som kredittgiveren oppnår. Retten til godskriving av rentegevinst kan fravikes i avtalen selv om kredittkunden er forbruker. Forbrukeren må i så fall være gjort kjent med en slik fravikelse før avtalen ble inngått, jf. § 46 a første ledd bokstav s.

(5) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om beregning av renter eller annet vederlag etter bestemmelsen her.

Ny § 54 a skal lyde:

§ 54 a Avregning av gjeldsposter

(1) Forbrukeren kan ikke ved avtale med kredittgiveren før betalingen gi avkall på rett til å velge hvilket krav eller del av krav en betaling skal avregnes på.

(2) I tilfeller hvor kredittgiveren har flere forfalte terminer mot forbrukeren etter en kredittavtale og forbrukeren foretar delbetaling, anses betalingen for å være foretatt på de tidligst forfalte terminene, dersom forbrukeren ikke har gitt uttrykk for og det ikke går frem av sammenhengen hvilke terminer betalingen skal avregnes på.

Ny § 54 b skal lyde:

§ 54 b Forbrukerens innsigelser og krav mot annen kredittgiver enn selgeren

(1) Ved kjøp kan forbrukeren overfor annen kredittgiver enn selgeren gjøre gjeldende de samme innsigelser og pengekrav på grunnlag av kjøpet som han kunne gjøre gjeldende mot selgeren, såfremt kreditten er gitt etter avtale mellom selgeren og kredittgiveren. Ved siden av reklamasjon overfor selgeren etter kjøpslovens regler må kredittgiveren i tilfelle underrettes så snart det er rimelig anledning til det.

(2) Har forbrukeren pengekrav som etter første ledd kan gjøres gjeldende mot kredittgiveren, er kredittgiverens ansvar begrenset til det beløpet han har mottatt av forbrukeren i anledning kjøpet.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende ved tjenesteytelser.

(4) Reglene i paragrafen her gjelder ikke for forbrukerens innsigelser eller pengekrav mot en kredittgiver som har fått seg overført fordringen på forbrukeren.

§ 55 skal lyde:

§ 55 Om kreditorskifte og om forbud mot bruk av visse dokumenter

(1) Ved overdragelse eller pantsetting av kredittgiverens fordring kan kredittkunden overfor erververen eller panthaveren gjøre gjeldende de samme innsigelser og motkrav som han eller hun kunne gjøre gjeldende overfor den opprinnelige kredittgiver, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Kredittgiveren må ikke utstede eller motta veksler for en fordring mot en kredittkunde som er forbruker. Det samme gjelder annen skylderklæring som ved overdragelse eller pantsetting kan avskjære eller innskrenke forbrukerens rett til å gjøre gjeldende innsigelser eller motkrav på grunnlag av kredittavtalen.

§ 56 skal lyde:

§ 56 Kontoinformasjon

Kontoutskrift skal sendes kredittkunden etter årets utgang.

Ny § 56 a skal lyde:

§ 56 a Tilsyn

(1) Kongen bestemmer hvem som skal føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i og i medhold av lovens kapittel 3 blir overholdt.

(2) Kredittgivere og kredittformidlere plikter på tilsynsmyndighetens forespørsel å gi de opplysninger som trengs for å gjennomføre tilsynet.

(3) Tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om at forhold i strid med bestemmelser gitt i og i medhold av

lovens kapittel 3 skal opphøre. Tilsynsmyndigheten kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget. Tilsynsmyndigheten kan ilegge den som ikke etterkommer slikt pålegg, tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt.

(4) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om tilsynsarbeidet.

Ny § 56 b skal lyde:

§ 56 b *Forskrifter om minste kontantinnsats*

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om at minst 20 prosent av varens kontantpris skal betales kontant ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold, såfremt varens kontantpris overstiger 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp og kreditten gis for mer enn 30 dager regnet fra utløpet av leveringsmåneden.

§ 57 første ledd første punktum skal lyde:

Dette kapitlet gjelder når en finansinstitusjon, en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd, eller en kommune eller fylkeskommune er kreditor etter kausjon stilt for kreditt.

§ 57 fjerde ledd oppheves.

§ 59 første ledd bokstav b skal lyde:

b) om de kreditter kausjonen skal omfatte og det tidsrom kausjonsansvaret skal gjelde

§§ 58 til 60, 63 til 65 og 67 til 74 endres slik at:

1. uttrykket «långiver» erstattes med «kredittgiver», «långiveren» erstattes med «kredittgiveren», «långivers» erstattes med «kredittgivers» og «långiverens» erstattes med «kredittgiverens»,
2. uttrykket «låntaker» erstattes med «kredittkunde», «låntakeren» erstattes med «kredittkunden» og «låntakerens» erstattes med «kredittkundens»,
3. uttrykket «låneavtalen» erstattes med «kredittavtalen»,
4. uttrykket «låneforholdet» erstattes med «kredittforholdet»,
5. uttrykket «lån» erstattes med «kreditt» og «lånet» erstattes med «kreditten».

§ 60 annet ledd annet, tredje og fjerde punktum skal lyde:

Underretningen skal så vidt mulig også gis muntlig. Dersom kausjonisten inngår kausjonsavtale på tross av frarådingen, skal han ved signatur bekrefte at han er kjent med at kredittgiveren skriftlig og muntlig har frarådet ham å stille kausjon. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 75 skal lyde:

§ 75 *Virkeområde*

(1) Dette kapitlet gjelder når meglerforetak utfører megleroppdrag som helt eller delvis er knyttet til

a) avtaler om innskudd, jf. §§ 9 og 10

b) avtaler om kreditt, jf. § 44

c) avtaler om kausjon, jf. § 57.

(2) Kapitlet gjelder tilsvarende når en annen institusjon nevnt i § 1 opptrer som megler av finansielle tjenester.

(3) For innskudds-, kreditt- og garantiavtaler med en finansinstitusjon eller lignende institusjon gjelder dessuten reglene for henholdsvis innskudd i kapittel 2 og kredittavtaler og garantiavtaler i kapittel 3. Dersom en forbruker stiller kausjon for en kredittavtale, gjelder reglene i kapittel 4 uten hensyn til om kredittgiveren er en finansinstitusjon eller en lignende institusjon, dersom kausjonsavtalen inngås gjennom et meglerforetak.

(4) Kongen kan gi forskrift med bestemmelser om gjennomføring, utfylling og avgrensning av reglene i dette kapitlet.

§ 78 første ledd skal lyde:

(1) Meglerforetaket skal så snart som mulig og før avtalen om megleroppdraget inngås, skriftlig opplyse om det vederlag det vil kreve for oppdraget, og hvem som skal betale dette. Dersom forbrukeren skal betale og meglerforetakets oppdrag helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt, jf. § 75 første ledd bokstav b, er meglerforetakets vederlagskrav betinget av at vederlag er avtalt skriftlig mellom meglerforetaket og forbrukeren. Meglerforetaket skal opplyse kredittgiveren om slikt vederlag.

Overskrift II i kapittel 5 skal lyde:

II. Megling av kreditt

§ 81 skal lyde:

§ 81 *Opplysningsplikt om kredittforholdet*

(1) Meglerforetaket skal i reklame og skriftlig kommunikasjon med kunden forsikre seg om at kunden er kjent med omfanget av foretakets kompetanse, herunder at foretaket opptrer som megler, der oppdraget helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt, jf. § 75 første ledd bokstav b.

(2) Før en avtale om kreditt inngås, skal meglerforetaket, så langt bestemmelsene passer, skriftlig gi en kredittgiver som er forbruker, opplysninger som bestemt i § 15 og en kredittkunde som er forbruker, opplysninger som bestemt i § 46 a.

(3) Overfor en kredittkunde som vil bli belastet med eventuell garantiprovisjon, skal meglerforetaket også oppgi den effektive renten inklusive garantikostnader som vil påløpe.

§ 82 skal lyde:

§ 82 *Avtalen*

(1) En avtale om *kreditt* skal meglerforetaket opprette skriftlig. Avtalen skal inneholde partenes navn og adresser.

(2) Reglene i § 48 *annet og tredje ledd* gjelder tilsvarende.

(3) Avtalen skal utleveres til begge parter eller på annen måte gjøres tilgjengelig for dem.

§ 83 skal lyde:

§ 83 *Særregler når kredittkunden eller kredittgiveren er finansinstitusjon eller lignende institusjon*

(1) Innenfor rammen av meglerforetakets oppdrag skal foretaket sørge for at institusjonens plikter overfor den annen part blir oppfylt. Hvis pliktene misligholdes, kan den annen part gjøre eventuelle sanksjoner gjeldende mot vedkommende institusjon uten hensyn til om det må anses for å falle inn under meglerforetakets oppdrag for vedkommende institusjon å sørge for oppfyllelse av pliktene.

(2) Dersom den annen part vil bli belastet med eventuelle garantikostnader, skal institusjonen før avtale inngås, også oppgi rente som inkluderer slike kostnader.

(3) Når *kredittkunden* eller *kredittgiveren* er en finansinstitusjon eller en lignende institusjon, gjelder ikke §§ 81 og 82.

§ 84 skal lyde:

§ 84 *Garanti m.v. knyttet til kredittforholdet*

(1) Dersom det til *kredittforholdet* knyttes kausjon, garanti e.l., skal meglerforetaket før avtalene inngås gi partene i *kredittforholdet* skriftlige opplysninger om dette.

(2) Meglerforetaket skal i nødvendig utstrekning legge forholdene til rette for at *kredittgiveren* før avtalene inngås, kan vurdere garantiens dekningsområde. Herunder skal meglerforetaket særskilt opplyse om det er vesentlige begrensninger i deknningen i forhold til det som *kredittgiveren* med rimelighet kan vente er dekket under garantien.

(3) Dersom en forbruker stiller kausjon i *kredittforholdet*, og *kredittgiveren* ikke er en finansinstitusjon eller en lignende institusjon, skal meglerforetaket sørge for at pliktene etter § 59 blir oppfylt.

(4) Meglerforetaket skal sørge for at avtale om garanti for *kreditt* opprettes skriftlig og har et slikt innhold som loven krever. Garantiavtalen skal være tilgjengelig for partene i *kredittforholdet*.

§ 85 skal lyde:

§ 85 *Virkeområde*

(1) Bestemmelsene i §§ 86 til 88 gjelder for finansagenters oppdrag når oppdraget helt eller delvis er knyttet til

a) avtaler om innskudd, jf. §§ 9 og 10

b) avtaler om *kreditt*, jf. § 44

c) avtaler om kausjon, jf. § 57

(2) Bestemmelsene i §§ 89, 89 a og 90 gjelder for finansrådgiveres oppdrag når oppdraget helt eller delvis er knyttet til avtaler som nevnt i første ledd.

(3) Bestemmelsene gjelder tilsvarende når en annen institusjon som nevnt i § 1 første ledd opptrer som agent for slik institusjon eller som uavhengig rådgiver.

(4) Kongen kan gi forskrift med bestemmelser om gjennomføring, utfylling og avgrensning av reglene i dette kapitlet.

§ 86 skal lyde:

§ 86 *Opplysningsplikt*

Agenten skal i reklame og skriftlig kommunikasjon med kunden forsikre seg om at kunden er kjent med omfanget av agentens kompetanse, herunder særlig hvilke institusjoner representasjonsforholdet omfatter.

Ny § 89 a skal lyde:

§ 89 a *Opplysningsplikt*

Før rådgiveren påtar seg et oppdrag, og i reklame og skriftlig kommunikasjon med kunden, skal rådgiveren forsikre seg om at kunden kjenner til omfanget av rådgiverens kompetanse, herunder at rådgiveren opptrer som rådgiver, der oppdraget helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt, jf. § 85 annet ledd, jf. første ledd bokstav b.

§ 90 skal lyde:

§ 90 *Rådgiverens vederlagskrav*

(1) Rådgiveren kan ikke kreve vederlag fra andre enn den klienten som har gitt oppdraget. *Dersom klienten er forbruker, er vederlagskravet betinget av at vederlag er avtalt skriftlig mellom rådgiveren og klienten.*

(2) *Dersom klienten er forbruker og rådgiverens oppdrag helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt, jf. § 85 annet ledd og første ledd bokstav b, skal rådgiveren opplyse kredittgiveren om vederlag som nevnt i denne bestemmelsens første ledd.*

§ 91 skal lyde:

§ 91 *Straff*

(1) Den som forsettlig overtrer § 14, § 55 annet ledd eller § 46, straffes med bøter eller under særlig

skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den som forsettlig unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 15, 46 a, 59, 81 og 86, eller i bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

(2) Den som uaktsomt overtrer bestemmelser nevnt i første ledd, straffes med bøter.

(3) Medvirkning straffes på samme måte.

II

Lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. oppheves.

III

I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse gjøres følgende endringer:

§ 9-1 skal lyde:

§ 9-1 *Innledning*

Den som har salgspant i løsøre som ikke kan real-registreres, kan begjære pantet tilbakelevert etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag og *vilkårene for krav etter finansavtaleloven § 52 er oppfylt. Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold kan saksøkte kreve at saksøkeren tar tingen tilbake etter reglene i dette kapitlet før saksøkeren på annen måte søker dekning for kravet. Dette gjelder likevel ikke når tingen ikke finnes hos saksøkte, eller når det er fare for at saksøkeren ikke vil få full dekning ved å ta tingen tilbake på grunn av at tingen har vært utsatt for uvanlig verdiminking som skyldes saksøkte eller forhold som saksøkte har risikoen for.*

§ 9-2 skal lyde:

§ 9-2 *Tvangsgrunnlag*

Grunnlag for tilbakelevering er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag skriftlig avtale om salgspant når panteretten har rettsvern etter panteloven § 3-17 og avtalen inneholder opplysninger som nevnt i finansavtaleloven § 46 a første ledd bokstav f til h og k til o.

Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold må dessuten bestemmelsene om minste kontantinnsats etter finansavtaleloven § 56 b være overholdt.

Kongen kan i forskrift tilpasse vilkårene i paragrafen her for avtaler som er inngått i et annet nordisk land.

§ 9-7 første ledd skal lyde:

Ved tilbakelevering skal saksøkte godskrives den verdi tingen har, når den blir tatt tilbake. Med tingens verdi forstås den verdi som kan innvinnes ved

salg av tingen på hensiktsmessig måte, eventuelt etter en rimelig reparasjon.

Nåværende første, annet og tredje ledd blir nye annet, tredje og fjerde ledd.

§ 9-8 skal lyde:

§ 9-8 *Det økonomiske oppgjøret og tilbakeleveringen*

Saksøkeren kan ved tilbakeleveringen godskrive seg

- a) den gjenstående del av kreditten (summen av kredittbeløpet og kredittkostnader),*
- b) forsikringspremie som saksøkte plikter å betale, og som ikke inngår i kredittkjøpsprisen,*
- c) rente som saksøkte plikter å betale ved forsinket betaling av forfalte beløp, og*
- d) de kostnader som er nødvendige for å få tingen tilbake.*

Dersom løsørets verdi er større enn saksøkerens krav, skal saksøkte ved tilbakeleveringen ha utbetalt forskjellen. Dersom løsørets verdi er mindre enn saksøkerens krav, kan saksøkeren kreve forskjellen.

Etter verdsettingen skal namsmannen ta løsøret fra saksøkte og levere det til saksøkeren. Er løsørets verdi større enn saksøkerens krav, kan løsøret ikke utleveres til saksøkeren før saksøkeren har innbetalt forskjellen til namsmannen.

Dersom det er rettighetshavere i løsøret som har bedre prioritet enn saksøkeren, kan løsøret heller ikke utleveres til saksøkeren uten at denne innbetaler til namsmannen dennes tilgodehavende eller stiller sikkerhet for deres krav.

IV

I lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett m.v. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrertloven) gjøres følgende endring:

Ny § 22 g skal lyde:

For angrerett ved kredittavtaler etter finansavtaleloven gjelder finansavtaleloven § 51 b.

V

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff § 412 nr. 202 skal endringen av finansavtaleloven § 91 første ledd lyde:

(1) Den som overtrer § 14, § 55 annet ledd eller § 46, straffes med bøter eller under særlig skjerpende omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den som unnlater å gi opplysninger som nevnt i §§ 15, 46 a, 59, 81 og 86, eller i bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

VI

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Endringen av finansavtaleloven § 54 gjelder bare for kredittavtaler som er inngått etter lovens ikrafttredelse. Det samme gjelder for opphevelsen av finansavtaleloven § 57 fjerde ledd.
3. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

Oslo, i justiskomiteen, den 20. april 2010

Per Sandberg

leder

André Oktay Dahl

ordfører

